

ἀγοράσων μοι τόνδε τὸν ἀγρόν, οὐδεμίαν ἔξεις ἀγωγὴν καὶ ἐμού· οὐδέεις γὰρ ἐντεταλαμένος μοι ἀγοράσαι τὸ πρᾶγμα, εἴτα προλαβὼν καὶ ἀγοράσας αὐτὸ ἔνοχος μοι γενήσεται, καθότι ἠγόρασεν. [Sch. r. H. 32.]

Ὁ κοινωνὸς ὁ ἀπὸ δόλου ἔνέχεται. εἰ δὲ τέχνην ἢ ὑπηρεσίαν ἐν τῷ συνίστασθαι τὴν κοινωνίαν ὑπέσχετο, καὶ ἀπὸ ἁμελείας ἐνέχεται· ἐνθα τυχὸν ἐπὶ τὸ βόσκεισθαι δοθῆ ἄρθμια ἢ ἀγρός εἰς ἐργασία πρὸς τὸ κοινοποιεῖσθαι τοὺς καρπούς, ἐνέχεται ἀπὸ ἁμελείας, βλάβπτων τὸ κοινὸν πρᾶγμα.

ἀπὸ δόλου] Ἡ πρὸ σόκιο ἐστὶ τῶν βόνα φίδε. ζητεῖται δὲ, πότερον δόλον ἢ καὶ κούλιαν ἀπαιτεῖται. καὶ ὁ Κέλσος γράφει, τοὺς κοινωνοὺς ἀλλήλοις ἐποφείλειν δόλον καὶ δολιγίαν, ἐν ᾧ ἐν τῇ συστάσει τῆς κοινωνίας ὁ μὲν σπουδῆν ἢ τοὺς ἀγροὺς ἐπιγείλατο, ὁ δὲ πρᾶγματα συνηγάγεν. οἷον ἄρθμια δέδωκεν αὐτῷ ἐπὶ τῷ καταρῆμειν καὶ κοινὰ εἶναι τὰ ἐντείνθεν γενομένα, οἷον γάλα, τυροὺς, ἀγροὺς, ἔριον· ἢ ἀγρὸν δέδωκεν γεωργῶν, ὡς αὐτὸν μὲν γεωργεῖν, κοινωνοὺς δὲ εἶναι τοὺς καρπούς. ἀπαιτηθῆσεται γὰρ ἐνταῦθα δόλος ἢ καὶ ἁμεθυμία τοῦ λαβόντος, ἐν ᾧ δυνάμενος πλείον περιποιῆσαι κέρδος οὐ περιποίησε. λαμβάνει δὲ πρῶτον θέματος ἐκέρτος τὸ γινόμενον, ἐγὼ μὲν διὰ τὴν τῶν πρᾶγματων συνεισφοράν, ἐκείνος δὲ διὰ τὴν σπουδῆν. τοῖτο δὲ τὸ λαμβανόμενον ὑπ' αὐτοῦ ὑπὲρ τιμήματος τῆς σπουδῆς ὑπέρπετος ἐστὶ κάλυμμα. εἰ δὲ ἕκαστος συνεισφέρει πρᾶγματα, ὁ τὴν κοινωνίαν ἐλαττώσας ὁ δόλος ἢ ἁμεθυμία, κρατεῖται τῇ πρὸ σόκιο· ὡςτε οὐκ ἔτι μὲν μὴ ἀμφοτέρω συνεισφέρουσιν, ὁ ἐπὶ τῷ ἀξίῳ ἁμεθυμίας κρατεῖται· ἐνθα δὲ ἀμφοτέρωθεν συνεισφέρεται πρᾶγματα, οὐκ ὁ μὴ ἀξίως διὰ ἁμεθυμίας, ἀλλ' ὁ μειώσας ὑπερθνος ἐστὶ τῷ ἑτέρῳ.

Κυρίλλου. Ἡ πρὸ σόκιο δόλον καὶ κούλιαν ἀπαιτεῖ. ὁ δὲ σπουδῆν μόνην συνεισφέρειν, τυχὸν βόσκων ἄρθμια ἢ γεωργῶν ἀγρὸν ἐπὶ τῷ κοινῷ εἶναι καρπούς, ἀπαιτεῖται κούλιαν· καὶ ὁ κατὰ κούλιαν βλάβψας τὰ κοινὰ πρᾶγματα κατέχεται.

ἀπὸ ἁμελείας] Σημείωσαι, ὅτι οὐ μόνον ὁ κοινωνὸς ἀπὸ δόλου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κούλιας ἐνέχεται. ποία δὲ κούλια; αὐτὸ ἰσοδικίον δεικνύει. λέγει γὰρ, ὅτι ὁ μὲν πρᾶγματα συνεισφέρειν τῇ κοινωνίᾳ κούλιαν ἀπαιτεῖται εἰς τὸ μὴ βλάψαι· ὁ δὲ σπουδῆν ἢ τέχνην συνεισφέρειν κούλιαν ἀπαιτεῖται εἰς τὸ ὠφελῆσαι τὴν κοινωνίαν.

Τοῦ Ἀνωήμου. Καὶ ἡ ἀπειρία ἔοικε τῇ κούλιᾳ.

Στεφάνου. Τούτοις ἐν τῇ ποιήσει τῶν καρπῶν ἀπαιτεῖται κούλιαν· ἐνταῦθα γὰρ ἡ κούλια ἐξετάζεται ἐν τῷ ὠφελῆν, καὶ οὐ μόνον ἐν τῷ βλάπτειν.

Σημείωσαι, ὅτι [εἰ] μὲν ἐκέρτος συνεισφέρειν πρᾶγματα τῇ κοινωνίᾳ, ἀπὸ βλάβψης ἢ πρὸ σόκιο εἰσάγεται· ἐνθα δὲ ὁ ἕτερος ἀπὸ πρᾶγματων τέχνην ἢ σπουδῆν, καὶ ἀπὸ βλάβψης καὶ ἐκ τοῦ μὴ περιποιῆσαι κέρδος τῇ κοινωνίᾳ.

Τὰ x) τυχὸν ὁ κοινωνὸς οὐκ ἐπιγινώσκει· ὅθεν τὰ δοθέντα διατετιμημένα ἄρθμια, εἰ μὲν ὑπὸ ὑ) ληστῶν ἀφαιρεθῶσι, κοινὴ γίνεται ἡ ζημία. εἰ δὲ κλαπῶσι, μόνος ὁ ἐσχηκὸς αὐτὰ ζημιούται· χρεωστῆ γὰρ φυλακῆν ὁ δεξιόμενος διατετιμημένα. καὶ ἀρμόζει ἡ περὶ κοινωνίας ἀγωγή, ἐὰν ἐπὶ κοινωνίᾳ ἐδόθησαν βόσκεσθαι z), εἰ καὶ τὰ μάλιστα διατετιμημένα.

τὰ τυχὸν] Οὐκ ἀπαιτεῖ ἡ πρὸ σόκιο τὰ παρ' ἐλπίδα συμβαινόντα, τούτοις τὰ τυχὸν. διὸ ἐὰν ἄρθμια παρὰ σόκιο τιμῆ, διατιμησάμενος αὐτὰ, συμβῆ δὲ ταῦτα ὑπὸ ληστῶν ἀφαιρηθῶν ἢ ἐπιπορευθῶν διαπανθῆναι, ἐστὶ κοινὴ ἡ ζημία, εἰ μὴ κατὰ δόλον ἢ ἁμεθυμίαν τοῦ λαβόντος ἢ τυχὸν γέγονεν ἐν

tibi mandavi, ut hunc fundum emerēs, nullam actionem contra me habebis: nemo enim, qui mihi mandavit, ut rem emerem, si postea ipse prius emit, mihi propterea obligatur, quod emit.

Socius de dolo 4) tenetur. Sin autem artem vel operam in contrahenda societate pollicitus est, etiam de culpa 5) tenetur. Unde cum pecus forte in commune pascendum vel ager colendus datur in commune quaerendis fructibus, culpa nomine tenetur si rem communem laesit. L. 52. §. 1. 2. D. XVII. 2.

4) de dolo] Actio pro socio bonae fidei est. Quae-ritur autem, utrum dolus tantum an etiam culpa exigatur. Et Celsus scribit, socios sibi invicem dolum et diligentiam praestare debere, si quidem in coeunda societate alter operam vel artem promisit, alter res intulit. Ut puta pecora dedi alicui ad pascendum et ut communia essent, quae inde nata essent, veluti lac, casei, foetus et lana: vel dedi agrum cultori, ut eum coleret, communes autem fructus essent. Tunc enim ab eo, qui accepit, dolum et negligentiam praestari debent, si quidem maiorem quaestum percipere potuisset, nec vero percepit. Primo casu uterque, quod acquisitum est, accipit, ego quidem propter rerum collationem, ille autem propter industriam. Quod autem ille accepit propter operae pretium, idoneum est velamentum. Sin autem quisque res contulerit, is, qui societati dolo vel negligentia nocuit, pro socio tenetur, ita ut, si quidem uterque res non contulerit, ille, qui circa quaestum negligenter versatus est, teneatur; sin autem utrimque res collatae fuerint, non qui propter negligentiam non auxit, sed qui deminuit societatem, alteri tenebitur.

Cyrilli. Actio pro socio dolum et culpam exigit. Qui operas solas confert, verbi causa pecora pascendo vel agrum colendo in commune quaerendis fructibus, culpam praestat; etiam qui culpa res communes laesit, tenetur.

5) de culpa] Nota, socium non solum propter dolum, sed etiam propter culpam teneri. Qualis autem culpa est? Hoc distinguendo ostendit. Dicit enim, eum, qui res societati infert, culpam praestare, ut ne noceat; eum autem, qui operam vel artem confert, culpam praestare, ut prosit societati.

Innominati. Etiam imperitia similis est culpae.

Stephani. Hoc est, in quaerendis fructibus praestat culpam: hic enim culpa examinabitur in augenda societate, non solum in nocendo.

Nota, siquidem uterque res societati intulerit, de damno pro socio actionem dari; sin autem alter pro rebus artem vel operam conferat, et de damno et de quaestu societati non quaesito.

Casus fortuitos 6) socius non agnoscit: ideoque si pecora aestimata data sint et a latronibus 7) erepta sint, commune damnum est. Sin autem a furibus subrepta sint, eius solum, qui ea aestimata accepit 8), detrimentum est: custodiam 9) enim praestare debet, qui aestimata accepit. et competit pro socio actio, si societatis contrahendae causa pascenda data sunt, quamvis aestimata 10).

6) Casus fortuitos] Actione pro socio non praestantur, quae praeter spem accidunt, id est, damnum fortuitum. Quapropter si dederit alicui pecora aestimata, haec autem a latronibus ablata vel incendio consumpta fuerint, damnum commune erit, nisi dolo vel

ο) In Cod. Coisl. praecedat θει. γ'. Legitur hoc in Syn. p. 149. p) Syn. δούλου. Leuncl. in marg. δόλου. q) Cod. Coisl. συστήσασθαι. Fabr. et Syn. συνίστασθαι. r) ἀπὸ deest apud Fabr. Habet Cod. laud. et Syn. s) Usque ad ἐνέχεται Syn. hoc habet. t) Cod. Coisl. habet εἰς γεωργίαν. Fabr. ut in textu. u) Cod. Coisl. ὁ ἀπὸ. Apud Fabr. ὁ deest. v) Sic Cod. Coisl. Retinui hanc formam, licet rarior sit. w) Deest εἰ in Cod. Coisl. Supplevi et unciis inclusi. x) §. 3. hui. habet Syn. p. 149. sq. y) Cod. Coisl. et Syn. ὑπὸ. Fabr. ἀπὸ. z) Hactenus Syn. l. l. Verba εἰ καὶ τὰ μάλιστα διατετιμημένα in ea desunt.

τούτοις περιστασις. εἰ δὲ ἐκλάπησαν ὑπὸ τινος, ζημιωθήσεται μόνος ὁ λαβὼν διὰ τὸ κοινοῦ αὐτὸν ἐποφείλειν. τοῦτο γὰρ παραίτησις ἢ αἰσθημάτων ἐπὶ τῆς πρό σοκιο· καὶ ἀληθῆς ἐστὶν αὕτη ἢ γνώμη, μόνος εἰ ἐπὶ συστάσει κοινωνίας ἐπὶ τῶ νῦν δέδοκα. ὥστε οὐκ ἐπὶ τῆς πρό σοκιο ἢ αἰσθημάτων οὐ τοῖς τυχεροῖς ὑποβάλλει τὸν λαβόντα, ὥστε ἐπὶ τῆς κομμοδάτι, ἀλλ' ἐνέχεται αὐτὸν ποιεῖ καὶ ἀπὸ κοινοῦ. δεῖ τοίνυν εἰδέναι, ὅτι ἢ αἰσθημάτων τῆ φύσει τοῦ συναλλάγματος προστίθεται· καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ κομμοδάτι, ἐπειδὴ καὶ κοινοῦ ἐγένετο λογισμὸς, προστίθεται τὰ τυχερά, ἐπὶ δὲ τῆς κοινωνίας, διὰ τὸ δόλον εἶναι καὶ ῥαθυμίαν μόνον, προστίθεται τὴν κοινοῦ ἢ αἰσθημάτων.

Κυρίλλου. Ὁ διατετιμημένα πρόβατα λαβὼν βόσκων, πρό σοκιο κατέχεται, εἰ διάθεσις ἢ κοινωνίας, καὶ εἰ μὲν τυχερὸν τι συμβῆ, κοινῇ ἢ ζημία, ὡς ἐπὶ τῆς τῶν ληστῶν ἐπιδρομῆς· εἰ δὲ κλοπῇ, αὐτῷ κινδυνεύεται.

ὑπὸ ληστῶν] Σεφράνου. Σημείωσαι, ὅτι ἢ μὲν ληστῶν ἔφοδος τυχερά εἶναι δοκεῖ περιστασις, ἢ δὲ κλοπῇ οὐκ ἐστὶ τυχερά περιστασις. κοινοῦ δὲ, τοιούτου, φυλακῇ καθυποβάλλεται· διὸ τῶ κοινοῦ χρεωστοῦνται ἐν περιστασις καὶ ἢ κλοπῇ κινδυνεύεται, ἐν ᾧ μὴ κοινοῦ περὶ τὸ κλαπέν ἐνεδείξαιτο. κοινοῦ δὲ νόσον, ἢν ἀεὶ λέγει πλῆναι κοινοῦ, τῶς τὴν ἐπιμελή κοινοῦ, ὥστε καὶ κλοπῆς περιγίνεσθαι· καὶ μὴ τὴν γενικῇ λεγομένην κοινοῦ, τῶς τὴν τῶ δόλον προσοικνῶν· καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν κοινοῦ ἐνταῦθα νόσον τὴν φυλακῇ, τὴν ἀφάθειαν. μνήσομαι τῶν παραδοσθέντων σοι παρ' ἐμοῦ ἐν τῶ ε. διγ. τῆς κομμοδάτι τοῦ παροντος συντάματος, καὶ σημείωσαι, ὅτι ἢ κλοπῇ οὐκ ὑπερβαίνει τὴν ἐξάπειαν ἀλλογενῶν, εἰ μὴ κατὰ δόλον ἢ ῥαθυμίαν ἢ τυχερά γέγονεν αὕτη περιστασις.

ὁ ἐσχηκὸς αὐτῶ] Ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἢ διατίμησις οὐ τοῖς τυχεροῖς ὑποβάλλει τὸν λαβόντα, ὥστε ἐπὶ τῶν ἐν χρησῇ δοθέντων, ἀλλ' ἐνέχεται αὐτὸν ποιεῖ ἀπὸ κοινοῦ. δεῖ τοίνυν εἰδέναι, ὅτι ἢ διατίμησις τῆ φύσει τοῦ συναλλάγματος προστίθεται· καὶ ἐπὶ μὲν τῶν ἐν χρησῇ, ἐπειδὴ καὶ κοινοῦ ἐγένετο λογισμὸς, προστίθεται τὰ τυχερά· ἐπὶ δὲ τῆς κοινωνίας διὰ τὸ δόλον εἶναι καὶ ῥαθυμίαν προστίθεται τὴν κοινοῦ ἢ διατίμησις. [Sch. s. II. 32.]

φυλακῇ] Τοῦτο, ἐπειδὴ κατὰ διατίμησιν ἔλαβε τὰ θρέμματι. σημείωσαι δὲ ἐξ αὐτοῦ δύο ἀλλοτρίαι, ὅτι καὶ κατὰ φύσιν ἢ πρό σοκιο, τῶς μὴ γενομένης διατίμησις, τοιαύτην κοινοῦ οὐκ ἀπαιτεῖ, καὶ ὅτι διατίμησις γενομένης εἰσάγεται κοινοῦ, πλῆναι διλοῦν, ὥστε καὶ κλοπῇ ὑπερβαίνειν, οὐ μὴ τυχεροῖς κινδυνος. αἰτοῖ ἐπὶ κομμοδάτου ἢ διατίμησις εἰσάγει τὰ τυχερά.

Εἰ ἐκλάπη, φησὶν, ὑπὸ τινος, ζημιωθήσεται μόνος ὁ λαβὼν διὰ τὸ φυλακῇ αὐτὸν ἐποφείλειν. τοῦτο γὰρ προστίθεται ἢ αἰσθημάτων ἐπὶ τῆς πρό σοκιο· καὶ ἀληθῆς ἐστὶν αὕτη ἢ γνώμη, μόνος εἰ ἐπὶ συστάσει κοινωνίας ἐπὶ τῶ νῦν δέδοκα ταῦτα τινὲς αἰσθημάτων ἢ διατετιμημένα. γενομένη ὥστε οὐκ ἐπὶ τῆς πρό σοκιο ἢ αἰσθημάτων οὐ τοῖς τυχεροῖς ὑποβάλλει τὸν λαβόντα, ὥστε ἐπὶ τῆς κομμοδάτι, ἀλλ' ἐνέχεται αὐτὸν ποιεῖ καὶ ἀπὸ κοινοῦ. δεῖ τοίνυν εἰδέναι, ὅτι ἢ αἰσθημάτων τῆ φύσει τοῦ συναλλάγματος προστίθεται τὰ τυχερά, ἐπὶ δὲ τῆς κοινωνίας διὰ τὸ δόλον εἶναι καὶ ῥαθυμίαν μόνον, προστίθεται τὴν κοινοῦ ἢ αἰσθημάτων.

εἰ καὶ — διατετιμημένα] Τῆ γὰρ ἀρχῇ δὲ προσέχειν τοῦ συναλλάγματος, εἰ καὶ διατετιμημένα ἦσαν· χώρα^{b)} γὰρ τῆ περὶ τῆς διατίμησις συμφωνία, ὅσας ἀμφιβάλλεται τὸ ὄνομα τοῦ συναλλάγματος, ὅτε ὑπὸ διατίμησις δοθῆ πρόγμα. ἐνταῦθα δὲ φανερόν τὸ ὄνομα τοῦ συναλλάγματος, καὶ ὅτι κατὰ ἀρχῇ κοινωνία συνέστη.

I. 52. §. 4. ¹ Ἐάν^{c)} ὁ κοινωνὸς ἐπὶ κοινῇ ἀποδημήσας ἐμπορία περιέπεσε λησταῖς καὶ ἀπώλεσεν ἴδια χρήματα ἢ τινα^{d)} πρόγματα, ἢ τινα, εἰ μὴ διὰ τὴν ἐμπορίαν, οὐκ ἐλάμβανε, τὸ μέρος τῆς ζημίας ἐπιγινώσκει ὁ κοινωνός. καὶ

a) Fabr. ἐπειδὴ καὶ κοινοῦ ἐγένετο, λογισμὸς κ. τ. λ. Sed putavi locum auctoritate scholii praecedentis esse emendandum. b) Cod. Coisl. χώρα. sed lege χώρα. c) In Cod. Coisl. praecedat θεμ. δ'. In Syn. legitur p 150. d) Cod. Coisl. et Syn. solum ἢ, omisso verba τινος. Fabr. ut in textu.

negligentia accipientis casus acciderit. sin autem furtim subrepta fuerint, damnum solum eius est, qui pecora accepit, quia custodiam praestat. Hoc enim aestimatio actioni pro socio addit: et vera haec sententia est, si modo societatis contrahendae causa ad pascendum pecora dedi. Ita ergo in actione pro socio aestimatio periculum non transfert ad eum, qui accepit, sicut in actione commodati, sed efficit, ut etiam custodiam praestare teneatur. Sciendum igitur est, aestimatione naturae contractus aliquid adici: et in commodato quidem, quia custodiae ratio iam contractu habetur, periculum addit; in societate autem, quia dolus et culpa tantum praestantur, aestimatio custodiam adiciit.

Cyrilli. Qui pecora aestimata accepit ad pascendum, pro socio tenetur, si animus erat societatis contrahendae, et si damnum fortuitum acciderit, commune damnum est, veluti id, quod latronum incursum accidit: sin autem furtum factum sit, accipientis damnum est.

7) a latronibus] Stephani. Nota, latronum impetum factum casuale videri, furtum autem non esse tale factum. Custodiam praestare debebat: quapropter ille, qui custodiam debet, etiam furtum praestat, siquidem custodiam in re subrepta non praestiterit. custodiam autem intellige, quam semper vocat plenam custodiam, interdum diligentem custodiam, ex qua furtum etiam avertendum est; neque vero intelligas generalem quae dicitur, custodiam, interdum dolo similem: et, ut simpliciter dicamus, custodiam hic intellige curam, cautionem. Memineris eorum, quae tibi a me tradita sunt in dig. 5. commodati huius partis et nota furtum non excedere exactam diligentiam, nisi dolo vel negligentia damnum casuale acciderit.

8) qui ea aestimata accepit] In societate aestimatio periculum ad eum, qui rem accepit, non transfert, sicut in rebus commodatis, sed efficit, ut custodiam praestare teneatur. Sciendum igitur est, aestimatione naturae contractus aliquid adici; et commodato quidem, quia custodiae ratio habetur, periculum addit; societati autem, ex qua dolus et culpa praestantur, custodiam adiciit.

9) custodiam] Hoc, quia aestimata pecora accepit. Nota exinde duo pulcherrima, alterum, in actione pro socio secundum contractus naturam, si aestimatio facta non sit, talem custodiam non exigi, alterum, aestimatione facta custodiam, plenam scilicet praestari, ita ut furtum quoque avertendum sit, non autem casum fortuitum. In commodato autem aestimatio periculum transfert.

Si furto pecora ablata sint, ait, damnum solius accipientis est, quia custodiam praestat. hoc enim aestimatio actioni pro socio adiciit. et vera est haec sententia, si modo animo societatis contrahendae haec pecora aestimata dedi alicui ad pascendum. Itaque aestimatio facta in actione pro socio periculum non transfert ad accipientem, sicuti in commodati iudicio, sed efficit, ut etiam custodiam praestare debeat. Sciendum ergo est, aestimationem naturae contractus aliquid addere: et commodati quidem iudicio, quia custodia in eo iam praestatur, periculum addit, societati autem, quia ex ea dolus solum et culpa praestantur, custodiam aestimatio adiciit.

10) quamvis aestimata] Ad initium enim contractus respiciendum est, licet aestimata pecora fuerint. Locus enim est conventioni de aestimatione, quoties de nomine contractus dubitatur tunc, quum res aestimata tradita est. Hic autem nomen contractus et societatem ab initio contractam fuisse certum est.

Si socius¹⁾ communis negotiationis causa peregre profectus in latrones inciderit suamque pecuniam perdidit, vel quasdam res²⁾, quas, nisi ad merces comparandas proficisceretur, secum non tulisset, socius

τῶν περὶ τὴν ἰατρίαν ε) δαπανῶν f). τὸ αὐτὸ ἐστὶ, καὶ πλέον μετὰ τῆς πραγματείας ἐναντίωσεν καὶ ἐξημιώθη, ὅτε χωρὶς θαλάσσης οὐκ εἰώθει g) ἢ πραγματεία φέρεσθαι.

Ἐὰν δ κοινῶνός] Δύο τινὲς συνεστήσαντο κοινωνίαν ἐπὶ ἁγῶν ἢ τοῖς ἐρίνης ἐσθῆτος ἐμπορίᾳ. ἕτερος τούτων ἐπὶ τῶν συνίστασθαι τὰ τοιαῦτα φορτία h) ἐκδημῶσας, λησταῖς περιπεσὼν ἀπώλετο τὰ οἰκεία χρήματα, τραυματίᾳ γενοσῶν οἱ τούτου δοῦλοι καὶ τινὰ τῶν οἰκείων πραγμάτων ἀπώλετο, ὧν ἐπεφέρετο τὴν τοιαύτην ζημίαν κοινῶς ἐπιγνώσκων τοὺς δύο φησὶν ὁ Ἰουλιανός, τοῦτο μὲν τῶν χρημάτων, ἅπερ οὐκ ἂν ἐβάστασε, εἰ μὴ διὰ τὴν κοινὴν ἀπεδήμησε ἐμπορίαν. εἰ δὲ καὶ τι μέρος τοῦ τῆς ἰατρείας ἐδαπανήσεν μισθοῦ, ἐστὶ καὶ τοῦτο κοινόν. εἰ δὲ καὶ ναυαγίῳ χερμασθεὶς ἀπώλετό τι, ὅπότε συνήθης ἦν, μὴ ἕτερος, εἰ μὴ διὰ νηὸς ταῦτα διακομίζεσθαι τὰ φορτία, ἀμφότεροι ζημιωθήσονται. ὡς περὶ γὰρ τὸ κέρδος, οὕτως καὶ ἡ συμβάσα ζημία οὐ κατὰ ἑαυτῶν τῶν κοινῶν ἐκάτερον ἴσεται.

Κυρίλλου. Ἐἰ ἐν τῇ διὰ τὴν κοινωνίαν ἐκδημία βλάπτηται i) ἢ κοινῶς ὑπὸ ληστῶν ἢ ναυαγίου, καὶ τοῦτο ἀπαιτεῖ.

τινα πράγματα] † Ἄπερ οὐκ ἂν ἐβάστασεν, εἰ μὴ διὰ τὴν κοινὴν ἀπεδήμησεν ἐμπορίαν ὡς περὶ γὰρ τὸ κέρδος, οὕτως καὶ ἡ συμβάσα ζημία οὐ κατὰ ἑαυτῶν τῶν κοινῶν ἐκάτερον ἴσεται. [Sch. t. II. 32.]

δαπανῶν] Τὸ ἐναντίον ἐπὶ τοῦ μανδατίου. τὸ αὐτὸ ἐστὶ] Σημειῶσαι, ὅτι οὐ κινδυνεύει ὁ κοινῶν ἐπὶ τῷ ναυαγίῳ, ἐν ᾧ τὰ φορτία διὰ τῆς θαλάσσης εἰώθει μετακομίζεσθαι.

Ὁ k) εἰς τῶν κοινῶν ἀργυροπρατῶν οὐ κοινοποιεῖ τὰ ἐξωθεν τῆς τραπέζης αὐτῷ περιποιηθέντα.

ὁ εἰς τῶν κοινῶν] Δύο τραπέζιται συνεστήσαντο κοινωνίαν, ὥστε κοινὰ αὐτοῖς γενέσθαι τὰ ἐκ τοῦ τραπέζιαικοῦ ἐπιτηδεύματος προσγινόμενα. συνέβη τὸν ἕτερον οὐκ ἐκ τῆς τοιαύτης ἐμπορίας, ἐτέρωθεν δὲ τι κερδάναι. ζητήσεως οὐσης, εἰ κοινὸν τοῦτο γενήσεται, ἀπέγραψε Σεβήρος ὁ βασιλεὺς, ὅπερ ἂν ἕκαστος αὐτῶν οὐκ ἐκ τῆς αἰτίας τοῦ τραπέζιαικου προσεκτήσατο l), ἴδιον ἔχειν· εἶναι γὰρ τοῦτο τῶν ὁμολογουμένων.

τὰ ἐξωθεν] Ἐἰ τι ἐξωθεν τῆς τραπέζης κτήσεται εἰς τῶν ἀργυροπρατῶν κοινῶν, οὐ συνεισφέρει. εἰ γὰρ προσφάσει τῆς τραπέζης φίλους ἐσχηκώς, ἐγράφεται ὑπὸ αὐτῶν κληρονόμος, ἢ ληγῶν αὐτῷ κατελείφθη, οὐδὲ τοῦτο συνεισφέρειν ἀναγκάζεται, ὡς ὁ Παῦλος ἐν τῷ ἐξῆς διγ. φησὶν.

Ἐἰ δὲ καὶ ἀδελφοὶ ἐπὶ κοινωνίᾳ τὰς τῶν γονέων οὐ διείλοντο κληρονομίας, οὐ κοινοποιοῦσι τὰ ἐξωθεν αὐτοῖς κτηθέντα.

εἰ — ἀδελφοί] Τὸν Παπινιανὸν ἐν τοῖς οἰκείοις θεσπύοις ἀναφέρει ὁ Οὐλιανός διάφορα τρακτάζοντα θέματα, ὧν ἐστὶν τὸ πρῶτον ἐν τούτῳ. δύο τινὲς γονέων διαδεξάμενοι κληρονομοῦ, οὐ διείλοντο τοὺτους, κοινὴν τὴν τούτων ἔσσεσθαι ζημίαν καὶ κέρδος συμφωνήσαντες. Ἐὰν ἐτέρωθεν καὶ οὐκ ἐξ αἰτίας τῆς κληρονομίας συμβῆ τι τῷ ἐν γενέσθαι m), εἰς τὴν τοιαύτην οὐκ εἰσάγεται κοινωνίαν.

Κυρίλλου. Ἐἰ διὰ τοῦτο οἱ ἀδελφοὶ μὴ διέλονται τὰ πατρῷα, ἵνα κοινωνοὶ εἴεν, τὰ ἐξωθεν κτώμενα οὐ κοινοποιοῦνται.

Stephani. Ὡστε μέντοι ἀδιαίρετα τοὺς ἀδελφοὺς εἶσαι τὰ πράγματα τῆς κληρονομίας, κοινωνίαν οὐκ εἰσάγει, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀδιαίρετα εἶσαι, ἐφ' ᾧ κοινὸν αὐτοῖς εἶναι τὸ ἐκ τούτων προσγινόμενον κέρδος καὶ τὴν ζημίαν κοινὴν. πρὸς γὰρ τῇ ἀδιαίρετα εἶσαι τὰ πράγματα καὶ ἰδικῆς δεόνται βουλήσεως συνιστάσης κοινωνίαν μάλιστα, ὅτι σύμφωνον ἀνήρηται. n).

partem damni agnoscit et impensarum r3) in medicos facturarum. Idem est r4), si navigans cum mercibus naufragium fecerit et damnum passus sit, quum non alias, quam navi merces vehi solerent.

11) Si socius] Duo contraxerunt societatem sagariae negotiationis causa. Alter ex his ad merces eiusmodi comparandas profectus in latrones incidit et pecuniam suam perdidit; vulnerati sunt servi eiusdem et nonnullas de rebus suis perdidit, quas secum tulerat. Iulianus dicit, eiusmodi damnum ab utroque communiter agnoscendum esse, et quidem quod pecuniam, quam secum non tulisset, nisi propter communem negotiationem profectus esset. Sed et si quid in mercedem medicorum impendit, hoc etiam commune erit. Sed etsi procellis naufragium passus aliquid amiserit, cum non aliter, quam navi merces vehi solerent, utriusque damnum erit. Sicuti enim lucrum, ita et damnum, quod non culpa socii accidit, ad utrumque pertinebit.

Cyrolli. Si in itinere societatis causa suscepto socius per latrones vel naufragium damnum passus sit, etiam hoc petit.

12) quasdam res] Quas secum non tulisset, nisi propter communem negotiationem profectus esset. Sicuti enim lucrum, sic etiam damnum, quod non culpa socii accidit, utrumque spectabit.

13) impensarum] Contrarium in mandato.

14) idem est] Nota, periculum non esse socii in naufragio, si merces mari transportari solebant.

Unus ex sociis r5) argentariis non communicat L. 52. §. 5. cum altero, quae extra mensam r6) acquisivit. D. XVII. 2.

15) Unns ex sociis] Duo argentarii contraxerunt societatem ita ut communia essent, quae ex negotiatione argentaria acquisivissent. Alter eorum non ex hac negotiatione, sed aliunde aliquid acquisivit. Quaestione exorta, utrum commune hoc fieret, rescriptis Imperator Severus, quae quisque eorum non ex causa mensae acquisiverit, ad eum solum pertinere: hoc enim esse explorati iuris.

16) extra mensam] Si quid extra mensam acquisiverit unus ex argentariis sociis, non communicat hoc. Nam si propter mensam amicos habuit et ab iis heres scriptus aut legatum ei relictum est, neque hoc communicare cogitur, sicuti Paulus in sequ. dig. dicit.

Sed et si fratres r7) societatis contrahendae L. 52. §. 6. causa hereditates parentum non diviserunt, non communicant, quae aliunde acquisiverunt. D. eod.

17) si fratres] Ulpianus refert, Papinianum in responsis suis diversas tractare quaestiones, quarum prima haec est. Duo, qui parentum hereditates acceperunt, non diviserunt eas et pacti sunt, ut lucrum et damnum inde communicaretur. Si aliunde et non ex causa hereditatis unus eorum aliquid acquisivit, hoc in eiusmodi societatem non confertur.

Cyrolli. Si propterea fratres bona paterna non diviserunt, ut socii essent, aliunde acquisita non communicantur.

Stephani. Hoc scilicet, quod fratres indivisas relinquunt res hereditarias, non efficit societatem, sed etiam in hunc finem indivisas relinquere debent, ut lucrum et damnum inde redactum inter eos communicetur. Praeterquam enim, quod indivisas res relinquunt, specialis consensus opus est, qui constituit societatem, potissimum, quia hodie sublata est

e) Syn. ἰατρῶν. f) Cod. Coisl. δαπανημάτων. Fabr. et Syn. δαπανῶν. g) Syn. εἰώθει. h) Sic Cod. laudatus. i) Sine dubio legendum βλάπτηται. Cod. Coisl. βλάπτη τι. k) In Cod. Coisl. praecedat θεμ. δ'. l) Cod. Coisl. προσεκτήσαντο. m) Ita Cod. Coisl. Legerem προσγενέσθαι. n) Cod. Coisl. ἢ δεξονοῦντο κοινῶν. His ductibus latere arbitror verba latina graecis literis scripta, si heres non sit, aut heres esto, non sit, et pro κοινῶν legendum puto κληρονομία. Nihilosecuius locus adhuc obscurus est et doctiori eum expediendum lubenter relinquo.

Τοῦ Ἀνωνύμου. Σημείωσαι, ὅτι τὸ εἶναι τὴν τῶν γονέων κληρονομίαν ἀδιαιρέτην οὐκ εἰσάγει κοινωνίαν.

L. 52. §. 7. **Συμφωνήσαμεν** ο), ἵνα ἐγὼ μὲν παράσχω χορήματα, σὺ δὲ κτίσης τάφους καὶ προθῶσι· καὶ γὰρ δὲ P) ἄπερ ἔδωκα λάβω, σὺν ἑτέρῃ δὴλῃ ποσότητι, σὺ δὲ τὰ λοιπὰ, χώρα τῇ περὶ κοινωνίας ἀγωγῇ.

συνεφωνήσαμεν] Βίτωρ Ἀσιανῷ τινι οὕτω λεγομένῳ δέδωκε χίλια νομίσματα, ὥστε τὸν Ἀσιανὸν ἀγοράσαντα τόπον κατασκευάζειν οἰκίαν σπουδῇ καὶ τέχνῃ μνηματα καὶ ταῦτα διαπιπρῶσκειν καὶ αὐτὰ μὲν τῷ Βίτωρι ἀποδοῦναι τὰ χίλια νομίσματα μετὰ καὶ ἄλλων λόγου χάριν Q) νομισμάτων, τὸ περιττὸν αὐτὸν τὸν Ἀσιανὸν κερδύναι· ἐρρωσθαι τὴν κοινωνίαν βούλεται Παπινίος.

προθῶσι] Τοῦ Ἀνωνύμου. Σημείωσαι ἐκ τῶν συμφῶρων ἐπὶ περιγραφῇ τόκων καλῶν μεθόδον, καὶ ἐφ' ἑτέρων πραγμάτων.

δὴλῃ ποσότητι] Πῶς ἐνταῦθα ὁ νομικὸς οὐ δέδωκεν τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγῆν, ἥτις συνίσταται κατὰ διαίρεσιν πενταδικῶν, τὴν ἢ χάριν ἐμοῦ μόνον, ἢ ἄλλου, ἢ ἐμοῦ καὶ ἄλλου, ἢ ἐμοῦ καὶ σοῦ, ἢ σοῦ καὶ ἄλλου. πάντως γὰρ καὶ ἐνταῦθα συνέδοξε καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ σοῦ τὰ συνδόναντα, ὥστε λαβεῖν καὶ ἐμὲ, ἄπερ δέδωκα, σὺν ἑτέρῃ δὴλῃ ποσότητι καὶ σὲ τὰ λοιπὰ. Ἐφ' ἑκάστῳ συναλλάγματι εἰ καὶ διάφοροι ἀγορεύουσιν ἀγωγῆν, ὁμοῦ τῇ ἀρχῇ δεῖ προσέχειν ἡμᾶς Q)· καὶ ἐνταῦθα οὖν, εἰ καὶ ἕως ἀναφύεται ὁ μανδάτου, ὁμοῦ ὁ σκοπὸς καὶ ἡ διάθεσις τῶν συναλλάσσοντων ἐπὶ κοινωνίᾳ γέγονεν· ἐνταῦθα οὖν, ὡς εἴρηται, ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἀρχὴ κοινωνία ἦν.

L. 52. §. 8. **Εἰ** r) καὶ τὰ μάλιστα ὁ ἀντεξούσιος οὐ συνειράγει τῷ μείναντι ὑπεξουσίῳ τὰ ἀπὸ στρατείας προσγιγνώμενα καὶ τὰ σιτηρέσια· ἐπειδὴ εἰ καὶ ὑπεξούσιος ἦν, οὐ προσεπόριζεν αὐτὰ τῷ πατρὶ· ὁμοῦ εἰ ἀδελφοὶ κοινωνίαν συστήσονται s), καὶ ταῦτα κοινοποιοῦνται.

εἰ καὶ] Ἐχε ταῦτα, ὡς ἐν προθεωρίᾳ. Ἐάν τις ἀδιάθετος τελευτήσῃ, δύο παῖδων ὑπαρχόντων, τοῦ μὲν ὑπεξουσίου, τοῦ δὲ ἐμαγκιπῆτος, κληθήσεται μὲν ἕκαστος ἐπὶ τῶν κληρονομίαν, ὁ δὲ ἐμαγκιπῆτος ἀναγκάζεται συνεισφέρειν τῷ ἐν τῇ ὑπεξουσίῳ μείναντι, ὅσα ἐκτήσατο μετὰ τὴν ἐμαγκιπῆσιον μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ πατρὸς, ἄπερ συνεπόριζε τῷ πατρὶ, εἰ μὴ ἢ ἐμαγκιπῆσιον ἔγεγονεν. εἰ γὰρ οὐ προσεπόριζεν, ὅπου ἔστιν τι κωστήριον πρᾶγματα ἢ καὶ ἕτερα μὴ προσποριζόμενα, τότε κληρονομίαν μὴδὲν συνεισφέρει τῷ οἰκίῳ ἀδελφῷ. ἐπειδὴ οὖν ταῦτα προθεωροῦνται, ὅσα λοιπὸν τὸ προκείμενον. πρῶτος καὶ δευτέρος ὄντες ἀδελφοὶ προαιρέσει καὶ δίχα τινὸς ἀνάγκης συνστήσαντο κοινωνίαν τουτοῦρουμ βοῦρορουμ· εἰ συμβῇ τὸν ἕτερον τούτων εἶναι στρατιώτην, τὰς ἀνόννας τὰς ἀπὸ στρατείας, λέγεται δὲ ταῦτα σιτηρέσια, ἔτι δὲ καὶ τὰ λοιπὰ σάλαια, τουτοῦρουμ τὰ τοῖς στρατευομένοις χορηγούμενα, εἰς κοινὸν φέρεται κέρδος διὰ τῆς πρὸ σύμιο. ἀλλ' ἔχει τις εἰπεῖν· καίτοι εἰ ἀδιάθετος ἐτελευτήσῃ ὁ πατήρ, τὰ ἀπὸ τῆς στρατείας ὁ ἐμαγκιπῆτος ἀδιάθετος διαδεχόμενος τὸν πατέρα οὐκ ἂν συνεισέφερε τῷ ἀδελφῷ διὰ τὸ μὴδὲ ἐν ὑπεξουσίῳ ταῦτα προσποριζέειν, οὐκ οὖν ἐνταῦθα δεῖ κοινοποιεῖν. ἀλλ' ἐροῦμεν ἕτερον τοῦτο καὶ ἕτερον ἐκείνο ὑπάρχειν· τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀνάγκης, λέγω δὴ τὸ τῆς συνεισφορᾶς τοῦ ἐμαγκιπῆτος, τὸ δὲ τῆς κοινωνίας ἐκ προαιρέσεως· πλατυτέρα δὲ τῆς ἐκ νόμων ἀνάγκης ἢ βούλησις.

† Ἐπειδὴ ἡ κοινωνία μετὰ συναιρέσεως γίνεται· ἡ δὲ βούλησις τῆς ἐκ τῶν νόμων ἀνάγκης ἐστὶ πλατυτέρα. [Sch. u. II. 32.]

οὐ συνειράγει] Κυρίλλου. Οἱ κοινωνοὶ ἀδελφοὶ καὶ τὰ ἐκ τῆς στρατείας συνεισφέρουσιν, εἰ καὶ ὁ ἐμαγκιπῆτος ἀδελφὸς ταῦτα οὐ συνεισφέρει, ἐπειδὴ καὶ ὑπεξούσιος εἰ ἦν, ταῦτα οὐ προσεπόριζεν.

Στεφάνου. Σημείωσαι οὖν, ὅτι ἂ οὐ προσπορίζουσιν οἱ ὑπεξούσιοι, ταῦτα οἱ ἐμαγκιπῆτοι οὐ συνεισφέρουσιν.

τὰ ἀπὸ στρατείας] Τοῦ Ἀνωνύμου. Σιτηρέσια τὰς στρατιωτικὰς ἀνόννας. σάλαια τὸ διδόμενον ἀπὸ τοῦ δημο-

Innominati. Nota, eo solum, quod indivisa est parentum hereditas, non contrahi societatem.

Inter nos convenerat¹⁸⁾, ut ego pecuniam conferrem, tu vero monumenta extrueres, quae distraherentur¹⁹⁾: quo facto ego, quod dedi, cum certa quantitate²⁰⁾ reciperem, tu autem superfluum haberes: locus est actioni pro socio.

18) inter nos convenerat] Victor Asiano cuidam ita nominato mille aureos dedit, ut Asianus locum emeret, sua opera et arte monumenta extrueret et venderet, ita ut Victori illos mille aureos cum aliis verbi causa centum aureis redderet, superfluum autem ipse Asianus haberet. Papinianus societatem validam esse vult.

19) distraherentur] Innominati. Nota ex pacto aptam rationem ad circumveniendas leges usurarias, et in aliis rebus adhibendam.

20) certa quantitate] Quomodo hic Iureconsultus non dedit mandati actionem, quod secundum distinctionem quintuplicem contrahitur, vel mea tantum vel aliena gratia, vel mea et aliena, vel mea et tua, vel tua et aliena gratia. Nam omnino, quae placuerunt, ut ego, quae dedi, cum alia certa quantitate reciperem, tu vero superfluum haberes, et hic mea et tua gratia placuerunt. Solutio. In quovis pacto, et si diversae nascantur actiones, tamen nos initium spectare debemus. Etiam hic, etiamsi mandati actio oritur, tamen consilium et voluntas contrahentium ad societatem spectavit. Hic enim, ut dictum est, consilium et initium societas erat.

Quamvis²¹⁾ frater emancipatus non conferat²²⁾ fratri in potestate manenti ea, quae per militiam²³⁾ acquisivit, neque stipendia, quia etsi in potestate maneret, patri haec non acquireret, tamen, si fratres societatem contraxerunt, etiam haec communicantur.

21) quamvis] Haec antea reputa. Si quis intestatus decesserit, duobus filiis relictis, altero filiofamilias, altero emancipato, uterque quidem ad hereditatem vocabitur, emancipatus autem cogitur fratri, qui in potestate mansit, ea conferre, quae post emancipationem usque ad mortem patris acquisivit, quae, nisi emancipatus fuisset, patri acquisivisset. nam si patri non acquisivisset, veluti res castrenses et alias, quae patri non acquiruntur, tunc etiam si succedit, tamen nihil fratri suo confert. His probe antea perspectis vide reliquum quod dicitur. Primus et Secundus fratres consulto et sine ulla necessitate societatem totorum bonorum contraxerunt. si alter eorum miles sit, annonas ex militia, quae stipendia dicuntur, et praeterea reliqua salaria, id est ea, quae militibus in expeditione praebentur, quasi lucrum commune actione pro socio conferre cogitur. Sed diceret quis, emancipatum patri intestato mortuo succedentem res militiae acquisite fratri non collaturum fuisse, quia neque in potestate constitutus patri haec acquisivisset, ideoque neque hic communicare debere. sed dicemus aliud hoc, aliud illud esse. Hoc enim necessitatis est, id est collatio emancipati, illud autem est effectus societatis ex voluntate. Voluntas autem latior est, quam necessitas legibus imposita.

Quia societas consensu contrahitur: voluntas autem latius patet, quam necessitas, quae ex legibus est.

22) non conferat] Cyrilli. Fratres, qui socii sunt, etiam quae ex militia acquisiverunt, conferunt, etiamsi frater emancipatus haec non conferat, quum et si filiusfamilias mansisset, patri haec non acquisivisset.

Stephani. Nota, quae filiofamilias patri non acquirant, ea ab emancipatis non conferri.

23) quae per militiam] Innominati. Stipendia dicit annonas militares; sal. mil., quod ex fisco magi-

o) In Cod. Coisl. praecedit θ.μ. ζ'. p) Cod. Coisl. καὶ γὰρ μὲν. q) Cod. Coisl. ἡμῶν. r) Legitur in Syn. p. 150. s) Syn. συστήσονται.

αίου ἄρχοντι ἢ συνέδρῳ ἢ ἱατροῦ ἢ παιδευτῆ· λέγεται σαλλήριον καὶ τὸ ἀπὸ στρατείας, ὡς βιβ. ιδ'. tit. α. dig. γβ'. θεμ. γ'.

Ἡ ε) κοινωνία πέρα τοῦ θανάτου οὐκ ἐκτείνεται· ὅθεν οὐ δύναται τις ἀνελεῖν τὴν ἕδειαν τῶν τελευτῶντων, ἐφ' ᾧ τῶν ἐγγυτέρων συγγενῶν προτιμῆσαι τοὺς πορρωτέρους ὕ).

ἡ κοινωνία] Συστησίμενοι τινες κοινωνίαν συνεφώνησαν, ὥστε καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ κρατεῖν καὶ κληρονομεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ζῶντος τὸν τελευτῶντα, προτιμωμένου τοῦ περιόντος κοινωνοῦ πάντων τῶν συγγενῶν, ἢ ὅντα συγγενῆ κικάν τοὺς ἐγγυτέρω. ἀνυπόστατον τὸ τοιοῦτο πάκτον· ἀναιρεῖ γὰρ ἐκάτερω τὴν τεσταμεντιφακτίονα. εἰ γὰρ εἴποιμεν αὐτὸ συνιστῆναι, οὐδέτερος δύνηται διατίθεσθαι. τὴν δὲ τεσταμεντιφακτίονα οὔτε μὲν αὐτοῦ, οὔτε ἐτέρου δύναται τις ἀφελεῖσθαι, μόνον γὰρ νόμον ἐστὶν τοῦτο.

Κυρίλλου. Περαιτέρω θανάτου οὐ συνίσταται κοινωνία, οὔτε περὶ κληρονομίας ἀλλήλων καλῶς συμφωνοῦμεν.

τὴν ἕδειαν] Τοῦ Ἀνωνύμου. Εἶπον συμφωνηθῆναι, μετὰ τελευτῆν συνίστασθαι κοινωνίαν· τελευτῆς ἐν συμβιουούσης ὁ ἕτερος πάντων εὐρεθήσεται δεσπότης καὶ λοιπὸν τὸ τοιοῦτον πάκτον ἀναιρεῖ τὴν τεσταμεντιφακτίονα, ἣν ἐπέχει μόνον νόμον ἐστὶν, καὶ οὐκ ἰδιωτικοῦ συμφώνου.

† Ὅσον συνετίθησαν τινες κοινωνίαν συμφωνήσαντες, ὥστε μετὰ θάνατον τοῦ κρατεῖν καὶ κληρονομεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ζῶντος τὸν προτελευτῶντα προτιμωμένου ὕ) τῶν ἐγγυτέρων συγγενῶν· τοῦτο σύμφωνον ἀνυπόστατον. [Sch. x. II. 32.]

Ὁ ω) κοινωνὸς ὑπεριθεμένων τῶν ἄλλων, ἐὰν ἀνανεώσῃ τὸν κοινὸν οἶκον, ἐπιλογὴν ἔχει ἢ τὰ δαπανηθέντα λαβεῖν μετὰ τόκων εἰσὼ τεσσάρων μηνῶν μετὰ τὴν ἀνανέωσιν καὶ ἔχει περὶ τὴν ἀπαίτησιν x) προνόμιον ὕ). ἢ καὶ τὸν οἶκον εἰς δεσποτείαν μετὰ τὴν τετραμήνην· ἢ μάλλον διὰ τῆς z) κοινωνίας ἀγωγῆς a) λαβεῖν τὸ διαφέρον· ἴσως γὰρ οὐ βούλεται σχεῖν τὸν οἶκον. διὰ τοῦτο δὲ τετραμήνην περιορίσθη ὁ τόκος· ἐπειδὴ μετ' αὐτὴν ὁ νόμος τὴν δεσποτείαν δίδωσι τῷ ἀνανεώσαντι.

ὁ κοινωνός] Ἐχε ταῦτα ὡς ἐν προθεωρίᾳ. Ἐὰν δύο ἢ καὶ πλείους κοινωνοὶ ἔγασιν ἐπικοινῶν οἰκίαν, συμβῆ δὲ ταύτην πτώσιν ἀπειλοῦσαν ὑπὸ ἑνὸς διὰ τὴν τοῦ ἑτέρου ἢ τῶν ἑτέρων ὁραθιμῶν ἀνανεωθῆναι, λήφεται ὁ ἀνορθώσας μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἔργου τὰ δαπανηθέντα, τινὸς προσθήκης λόγῳ τόκων παρεχομένης μέχρι τετραμήνου· ταύτης δὲ παραδραμοσύνης καὶ τῶν δαπανηθέντων μὴ δοθέντων, μήτε τοῦ συμμετροῦ τοκοῦ, δεσπότης ὁ ἀνανεώσας τοῦ παντὸς οἴκου γενήσεται ἀπὸ ἐδίκτου Μάρκου τοῦ βασιλέως. ἐν δὲ τῷ μεταξύ τῆς τετραμήνου εἰ συμβῆ διαπραθῆναι τοῦ κοινωνοῦ τὰ πράγματα, ὡς ἐνεχομένου καὶ ἐτέρας προσωπικίας ἀγωγῆς, προτιμῆσεται τῶν ἄλλων ὁ κοινωνός προτεινόμενος τὴν πρό σοκίῳ. Τοῦτο εἰδὼς ὁραλοιπὸν τὸ προκείμενον. ἐπικοινῶν οἰκίαν ἀνεώσας οἰκίαν δαπανήσας χρυσίον. τελεωθέντος τοῦ ἀνοικοδομηθέντος παρεδραμον τέσσαρες μῆνες· οὐκ εὐγνωμόνησαν περὶ τὰ δαπανηθέντα μετὰ τόκων ὁ κοινωνός ἢ οἱ κοινωνοί. τῷ ζ'. ἢ ζ'. μὴν βούλομαι κινήσῃ τὴν πρό σοκίῳ καὶ τὴν ἀπ' ἐμοῦ γενομένην δαπάνην μετὰ τῶν προσφορῶν λαβεῖν τόκων. ζητοῦμεν, εἰ τοῦτο δύναμαι ποιεῖν. τὸ δὲ ποιεῖν τὴν ζήτησιν ἐστὶν ἐκείνο, τὸ λέγειν τὴν διάταξιν, ὅτι ὁ ἀγνωμονηθεὶς ὁ ἀνανεώσας μετὰ δ'. μῆνας γίνεται δεσπότης τῆς οἰκίας. εἰ τοῦτον γέγονα δεσπότης μετὰ δ'. μῆνας, καὶ λυθείσης b) τῆς κοινωνίας οὐκ ἔξω τὴν πρό σοκίῳ. ἀλλὰ δίδωσί σοι ταῦτα ὁ Παπινός· ἢ γὰρ διάταξις περιποιούσά μοι τὴν δεσποτείαν ἐκόντα με, οὐ μὴν ἐκόντα εὐεργετήσῃ. οἰκοῦν δύναμαι καταφορεῖν τῆς ἀπὸ τοῦ νόμου καταφερομένης εὐεργεσίας καί, ὅπερ ἀνήλωσα χρυσίον, ἀπαιτεῖν μετὰ τῶν τόκων; καὶ λοιπὸν ἐλθὼν ἐπὶ τὴν ἀπαίτησιν, ὧν ἐδαπάνησεν, οὐ δύναται μεταγνοῦς ἐπὶ τὴν δεσποτείαν ἐργεσθαι τοῦ πράγματος. ἐξέπεισεν γὰρ τῶν ἐκ τῆς διατάξεως εὐεργεσιῶν, τὴν τῶν χρημάτων ἀπαίτων ἀπαίτησιν. ἢ γὰρ τοῦ Μάρκου ὁρα-

stratui vel assessori vel medico vel magistro datur. Dicitur salarium etiam illud ex militia, ut lib. 19. tit. 1. dig. 52. them. 3.

Societas 24) ultra mortem non porrigitur: et L. 52. §. 9. ideo non potest quis libertatem 25) morientium adimere, ut posteriores cognati propioribus praeferantur.

24) societas] Contraxerunt quidam societatem et pacti sunt, ut etiam post mortem hoc obtineret et socius superstes heres defuncti alterius fieret, ita ut superstes socius omnibus cognatis, aut si ipse cognatus esset, propioribus cognatis praeferretur. Eiusmodi pactum invalidum est; tollit enim utrimque testamenti factionem. Nam si illud valere diceremus, neuter testari poterit: testamenti factione autem neque sese ipsum, neque alium potest quis privare. Hoc enim solius legis est.

Cyrilli. Ultra mortem societas non consistit, neque de hereditate invicem valide paciscimur.

25) libertatem] Innominati. Dixi convenisse, ut post mortem quoque societas consisteret: mortuo altero alter omnium dominus erit. Ceterum hoc pactum testamentifactionem tollit, qua privare lex sola nec vero pactum privatorum potest.

Verbi causa contraxerunt quidam societatem et pacti sunt, ut post mortem etiam valerent et defuncti superstes heres fieret prae propioribus cognatis. hoc pactum invalidum est.

Si socius 26) cessantibus reliquis communem domum refecerit, electionem habet 27), ut vel impensas recipiat cum usuris intra quatuor menses post refectio-nem 28), et privilegium 29) in exigendo habet: vel ut dominium domus post quatuor menses aut potius actione pro socio id quod interest consequatur: fortasse enim domum habere non vult. Ideo autem quatuor mensibus usurae finiuntur, quia post hoc tempus lex dominium dat ei, qui refecit.

26) socius] Haec habe et antea considera. Si duo vel etiam plures socii communem domum habeant, haec autem, quae ruinam minabatur, ab uno propter alterius vel reliquorum negligentiam refecta fuerit, qui refecit, post finitum opus impensas cum accessione quadam usurarum nomine usque ad quatuor menses recipiet: his autem praeterlapsis et impensis et usuris legitimis non praestitis qui refecit, dominus totius domus ex edicto Imperatoris Marci erit. Intra quatuor menses autem si bona socii vendita fuerint, qui etiam aliis personalibus actionibus tenebatur, socius actione pro socio expertus reliquis praeferetur. Postquam haec cognovisti, vide reliquum, quod propositum est. Communem domum refeci, mea pecunia ad hoc impensa. Finita refectioe quatuor menses praeterlapsi sunt: socius vel socii impensas cum usuris non praestiterunt: sexto vel septimo mense pro socio agere et impensas a me factas cum competentibus usuris recipere volo. Interrogamus, num facere hoc possim. Quod autem quaestionem movet, hoc est, quod constitutio dicit, socium reficientem, cui satisfactum non sit, post quatuor menses dominum aedificii fieri. Sin ergo post quatuor menses dominus factus sum, soluta quoque societate non habeo actionem pro socio. Sed dat haec tibi Papinianus. Nam constitutio, quae mihi dominium praebet, volenti, nec vero invito mihi proderit. Nonne igitur beneficium lege indultum repudiare possum et quam impendi pecuniam cum usuris petere? Ceterum, qui petiit ea, quae impendit, non potest voluntatem mutata dominium rei acquirere. Amisit enim beneficia ex constitutione pecuniam petendo. Nam

t) In Cod. Coisl. praecedit θεμ. η'. u) Cod. Coisl. πορρωτέρω. v) Fabr. προτιμωμένον. w) In Cod. Coisl. praecedit θεμ. θ'. Legitur in Syn. p. 150. x) Syn. ἀνανέωσιν. y) Syn. addit ἢτοι ἀπαίτησιν. z) Syn. inserit περὶ. a) Verba λαβεῖν τὸ διαφέρον· ἴσως γὰρ οὐ βούλεται in Syn. δεσπότης. b) Cod. Coisl. συνθέσις.

τιών διὰ τοῦτο τοῖς τέσσαρσιν μηνῶν συνέστειλε τῶν χρημάτων καὶ τῶν τόκων τὴν ἀπαίτησιν, ἐπειδήπερ ἠπίστατο δεσποτῆρ με γενομένου μετὰ τῶν δ', μηνῶν τοῦ πράγματος. ἐν ᾧ δὲ κατεφρονήσα τῆς δεσποτίας, ἢ [διάταξις] c) πρὸ σόκιο σώζεται μοι, μεθ' οὐδὲν φυλαττομένης μοι καὶ τῆς ἐν διαπράσει προτιμῆσεως κατὰ τῶν κρεδιτῶρων.

Κυρίλλου. Κτίσας ὁ κοινῶς τὸν κοινὸν οἶκον εἰ μὴ θέλει χρῆσθαι τῇ διατάξει καὶ λαβεῖν εἰς δύο μηνῶν τόκους, εἴτα γενέσθαι δεσπότης τοῦ οἴκου, καὶ μετὰ τοὺς δ' μηνῶν τόκους ἀπαιτεῖ διὰ τῆς πρὸ σόκιο.

ἐπιλογὴν ἔχει] † Ἡ διάταξις περιποιούσα μοι τὴν δεσποτείαν ἴκοντα οὐκ εὐεργετῆί με· καὶ λοιπὸν δύναμαι καταφρονῆσαι τῆς δεσποτίας καὶ τὴν περὶ κοινωνίας κινεῖν ἀγωγῆν, καὶ ἄπερ ἀνάλωσα χρήματα, ἀπαιτεῖν μετὰ τόκων. καὶ λοιπὸν ἐλθῶν ἐπὶ τὴν ἀπαίτησιν ὧν ἐδαπάνησα, οὐ δύναμαι μετανοῦν ἐπὶ τὴν δεσποτείαν ἐρχεσθαι τοῦ πράγματος. ἐξέπεσον γὰρ τῶν ἐκ τῆς διατάξεως εὐεργεσιῶν τὴν τῶν χρημάτων ζήτησιν ἀπαιτήσας. ὁ δὲ Μάρκος διὰ τοῦτο τοῖς τέσσαρσιν μηνῶν συνέστειλε τῶν χρημάτων τὴν ἀπαίτησιν καὶ τῶν τόκων, ἐπειδήπερ μετὰ πεπραγμένον δεσποτῆς ἐγενομένη τοῦ πράγματος. καταφρονήσας δὲ τῆς δεσποτίας σώζεται μοι ἢ πρὸ σόκιο ἔχοντι κατὰ τῶν κρεδιτῶρων ἐπὶ τῇ διαπράσει προνόμιον ἢ τοῖς προτίμῶν. [Sch. γ. II. 32.]

μετὰ τὴν ἀνανέωσιν] Στεφάνου. Τότε γὰρ τόκος ἀρχεται τοῦ παντός κεφαλαίου, ὅταν τὸ ἔργον περαιωθῇ· καὶ οὐ κατὰ μέρος ἐκίστη ἡμέρα γενομένου διαπράξεως τρέχει ὁ τόκος. τόκον δὲ φησὶ ἐκατοστιαῖον, ὡς ἀνήγκται βιβ. ἡ. τοῦ κωδ. tit. i. διατ. α'.

προνόμιον] Τοῦ Ἀγωνίου. Πριβιλέγιον, οἷον ἔχουσι οἱ δανείζοντες ἐπὶ ἀνανέωσι οἰκίας, καὶ αὐτῶν δὲ τὸν οἶκον σιωπηρῶς ὑποκείμενον. ὅτι μὲν γὰρ οἱ διαπαντῶντες εἰς ἐπινοήθωσιν οἶκον πριβιλέγιον ἔχουσι, φθάσας ἐδίδαξε ὁ Οὐλιπιανὸς ἐν τῷ ε. τοῦ παρόντος συντάγματος tit. α'. dig. κε'. ὅτι δὲ σιωπηρῶς αὐτοῖς ὑποκείμενον τὸν οἶκον ἔχουσι, φησὶν ὁ Παπινιανὸς ἐν τῷ αὐτῷ ἀντιπαπινιανῷ μονοβιβλίῳ tit. α'. d) dig. α'.

l. 52. §. 11. D. XVII. 2. Ἐάν e) ἐπὶ ἀγορασίᾳ συστῆ κοινωνία καὶ ὁ εἷς κατὰ δόλον ἢ ἀμέλειαν παρασκευάσῃ μὴ ἀγορασθῆναι, χώρα τῇ περὶ κοινωνίας ἀγωγῇ, εἰ μὴ ἄρα χρόνος ὀρισθῆ τῇ ἀγορασίᾳ καὶ παρήλθῃ ἄνευ ἀμελείας.

κατὰ δόλον] Κυρίλλου. Εἰ κατὰ κούλπην ἐνός τῶν κοινῶν μὴ ἠγοράσθῃ τὸ πρᾶγμα, ἐφ' ᾧ ἐκοινώνησεν, κατέχεται.

Τοῦ Ἀγωνίου. Εἰ δὲ καὶ ἀπαρσεθῆς τῇ ἀγορασίᾳ ἀπογορεύσῃ, οὐκ ἐνεχεται, καὶ ὁ ἄλλος αὐτὸ ἀγοράσῃ.

χρόνος ὀρισθῆ] † Εἰπὼν, ἔση μοι ἐπὶ τῷ πράγματι κοινῶς, ἐάν εἰς δύο τῶν δέκα τοῦ μηνῶς τοῦτο ἀγοράσῃς. τοῦ χρόνου οὖν παραδωμάτων σου μὴ ὁσθνησάντος οὐκ ἔξω κατὰ σου τὴν πρὸ σόκιο. [Sch. z. II. 33.]

l. 52. §. 12. D. eod. Ἀρμόζει f) ἐπὶ τῇ γενομένῃ δαπάνῃ περὶ τὸ κοινὸν ἴθειρον ἢ περὶ κοινωνίας ἀγωγῆς.

ἀρμόζει] Ὁ Κάσσιος δίδωσι σοι διὰ τῆς πρὸ σόκιο τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἡμίσεος τῶν δαπανηθέντων εἰς ἀνανέωσιν τοῦ κοινῶ ἴθειρου.

Κυρίλλου. Ὁ εἷς τῶν κοινῶν εἰς τὸν κοινὸν ὄγκον δαπάνης ἔχει τὴν πρὸ σόκιο.

l. 52. §. 13. D. eod. Ἄνο g) γείτονες συνεισῆγαγον ἑαυτοῖς h) ἀπὸ ἡμίποδος, ἐφ' ᾧ τοῖσιν κτισθῆναι καὶ βαστάζειν τὰ κοινὰ βάρη. καὶ γενομένου τοῦ ἔργου ὁ εἷς κωλύει τὸν ἄλλον ἐμβαλεῖν· χώρα τῇ περὶ κοινωνίας ἀγωγῆς· ὡςπερ ἐάν ἀγοράσσωσιν ἕδαφος διὰ τὸ μὴ ἐμποδιζεσθαι τὰ κοινὰ φῶτα καὶ ὁ εἷς παραλαβὼν τὸ ἕδαφος οὐ φυλάττει τὸ σύμφωνον.

δύο γείτονες] Πρῶτος καὶ δευτέρος ψιλὸν εἶχον τόπον κοινόν. διετέλεθον πρὸς ἀλλήλους, ὥστε ἕκαστον φανερόν

c) Cod. Coisl. διάταξις. Quod unciis includendum putavi, quum supervacaneum videretur. d) leg. tit. β'. l. I. D. XX. 2. e) In Cod. Coisl. praecedit θεμ. ε'. f) In Cod. Coisl. antecedit θεμ. ια'. g) In Cod. Coisl. praecedit κεφ. ιβ'. h) Id. Cod. αὐτοῖς.

Marci oratio propterea quatuor mensibus pecuniae et usurarum petitionem coarctavit, quia notum erat, post quatuor menses me dominum rei factum esse. Sin autem dominium recusavero, actio pro socio mihi servatur, regressu mihi et in bonorum venditione privilegio contra creditores salvo.

Cyrilli. Socius, qui communem domum refecit, si constitutione uti non vult, neque intra duo menses usuras accipere et postea dominus aedificii fieri, etiam post quatuor menses usuras actione pro socio petit.

27) electionem habet] Constitutio, quae dominium mihi tribuit, invito mihi beneficium non confert: ergo possum et dominium repudiare et pro socio agere et pecuniam, quam impendi, cum usuris petere. Ceterum si quae impendi petiero, non possum voluntate mutata ad dominium rei venire. excidi enim constitutionis beneficii pecuniam petendo. Marcus autem propterea quatuor mensibus pecuniae et usurarum petitionem coarctavit, quia post quatuor menses dominus rei factus sum. Dominio autem repudiato salva mihi est actio pro socio et prae creditoribus in venditione bonorum habeo privilegium.

28) post refectionem] Stephani. Tunc enim usurae totius sortis currere incipiunt, quum opus finitum est: et usurae non secundum partem impensarum quavis die erogatarum currunt. Usuras autem dicit centesimas, ut relatum est lib. 8. Cod. tit. 10. const. 1.

29) privilegium] Innominati. Privilegium, quale habent, qui ad reficiendam domum pecuniam credunt et praeterea domum ipsam tacite obligatam. Eos enim, qui ad domum reficiendam pecuniam crediderunt, privilegium habere, antea docuit Ulpianus in libro 5. huius partis. tit. 1. dig. 25. Esse autem domum ipsis tacite obligatam, dicit Papinianus in eodem Antipapiani libro singulari tit. 1. dig. 1.

Si ad emendum coita sit societas et unus dolo³⁰⁾ vel negligentia effecerit, ut ne res emeretur, locus actioni pro socio est: nisi emtioni tempus praestitutum sit³¹⁾ et sine culpa socii praeterierit.

30) dolo] Cyrilli. Si culpa unius ex sociis res emta non sit, propter quam societatem contraxerat, tenetur.

Innominati. Sin autem displicuit ei emtio et renuntiaverit, non tenetur, etiamsi alius rem emerit.

31) tempus praestitutum sit] Dixi: esto mihi rei socius, si intra decimum diem mensis eam emeris. Tempore igitur sine culpa tua praeterlapso non habebis contra te actionem pro socio.

Propter impensam in communem rivum factam competit³²⁾ actio pro socio.

32) competit] Cassius dat tibi actionem pro socio ad recuperandam impensam ad reficiendum communem rivum factam.

Cyrilli. Unus ex sociis, qui in communem rivum impensas fecit, habet actionem pro socio.

Duo vicini³³⁾ contulerunt inter se semipedes, ut paries aedificaretur ad communia onera ferenda et facto opere alter alterum prohibet, quominus immittat. locus est actioni pro socio³⁴⁾: sicuti si aream emerint³⁵⁾, ne communibus luminibus officeretur et alter, qui aream traditam accepit, pactum non servet.

33) vicini] Primus et Secundus communem locum habuerunt vacuum. Convenit inter eos, ut quisque cer-

μέτρον ἐκ τοῦ οἰκείου μέρους παρασχῆν, οἷον ἡμίποδα πρὸς ἀλλήλους, λόγου χάριν ὥστε ἐνταῦθα κατασκευασθῆναι τοῖχον ἀπὸ πεπηγμένον¹⁾ ξύλον συγκείμενον, ἡμια βιατῶζειν ὀφείλοιντα τὰ ἀμφοτέρω βάρη, κατασκευασθέντος τοῦ τοίχου, ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον οὐ συγχωρεῖ τὰ οἰκεία κατὰ τοῦ τοίχου ἐπιτιθέναι βάρη. ἐνάγεισθαι αὐτὸν ὁ Μέλας τῇ πρὸ σοκίου φησιν.

Κυρίλλου. Εἰ οἱ γείτονες ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν θυρίκιον κτίσασιν, καὶ ὁ εἰς τὸν ἕτερον οὐκ ἐξ εἰσπέμψαι ξύλον, καίτοι συμφωνήσας, ἢ τὸ μέσον ἕδαφος ἀγοράσασιν καὶ τῷ ἐν τριδιευθῆ, καὶ ὁ ἕτερος τὴν πρὸ σοκίου.

† Εἶχον ἐγὼ οἶκον· εἶχες καὶ σὺ μικρῶν τόπων φιλῶν διεστῶσαν οἰκίαν. Πέτρος ἐδέσποξε τοῦ μέσου τόπου ὄντος φιλοῦ. λογιζόμενος ἐγὼ, ὡς εἰκός, τὸν Πέτρον ἐν τῷ μέσῳ τόπῳ οἰκίας οἰκοδομεῖν καὶ τῆς οἰκίας ἀφαιρεῖσθαι τὸ φῶς, διειλέχθην σοι, τοῦτο ἀγοράσασιν ἐσόμενον κοινόν. ἀγοράσασιν οὐκ καὶ μὴ παραχωρῶν μοι τοῦ ἡμίσεως, ἐνοχος εἶμι μοι τῇ πρὸ σοκίου. [Sch. a. II. 33]

τῇ περὶ κοινωνίας ἀγωγῆ] Καλῶς οὐκ εἶπε τῷ κομμῶντι διβιδούνδο. τὸ γὰρ κομμῶντι διβιδούνδο κωλυτικόν ἐστὶ τοῦ ἐπιτίθεσθαι δούλον^{κ)} τῷ κοινῷ τοίχῳ παρ' ἐνός τῶν κοινωνῶν.

ἀγοράσασιν] Εἶχον ἐγὼ οἶκον· εἶχες δὲ καὶ σὺ μικρῶν τόπων φιλῶν διεστῶσαν οἰκίαν· Τίτιος ἐδέσποξε τοῦ μέσου τόπου ὄντος φιλοῦ. λογιζόμενος ἐγὼ, ὡς εἰκός, τὸν Τίτιον ἐν τῷ μέσῳ τόπῳ οἰκίαν οἰκοδομεῖν καὶ ἐκατέρωθεν οἰκίας ἀφαιρεῖσθαι τὸ φῶς, διειλέχθην σοι, ὥστε τοῦτον ἀγοράσασιν παρὰ Τίτιον τὸν τόπον ἐσόμενον κοινόν, ἵνα μὴ Τίτιος κατὰ τοῦτον τὸν τόπον εἴτα ἀνοικοδομήσας οἰκίαν ἐνταῦθα τὰς ἡμετέρας οἰκήσεις καταβλάψῃ. ἡγοράσασιν, ἐτραδίτευθῆ σοι. οὐ βούλη μοι παραχωρησῆσαι τοῦ ἡμίσεως. ἐνοχος εἶμι μοι πρὸ σοκίου.

Στεφάνου. Ἐξεστὶ γὰρ ἐκτός κατὰ τὴν διάταξιν^{λ)} μετὰ τὸ διάστημα τῶν ἰβ. ποδῶν, ἢ ἐν ᾧ θαλάσσης ὑπόκειται ἀποψις, ἐκατὸν ποδῶν κτίζειν.

Πρὸς^{μ)} πολλὰς κοινωνίας μεταξὺ τῶν αὐτῶν συστάσας ἀρκεῖ δικαστήριον ἐν κινήσῃ τὴν περὶ κοινωνίας ἀγωγὴν.

πρὸς πολλὰς κοινωνίας] Εἰ καὶ πολλὰ κοινωνία εἰσὶν, ἀρκεῖ μία πρὸ σοκίου.

† Συνεστησάμεν πρὸς σὲ κοινωνίαν ἐπὶ ἀγορασίᾳ^{ν)} ἀνδραπόδων, καὶ ἐτέρας, ἐμπορίαν ἐλαίου, καὶ τρίτην ἐπὶ τῷ πραγματευέσθαι. ζῆτει βιβ. μβ. τι. γ. κεφ. κε'. θεμ. γ'. ὅτι εἰ ἐκ διαφορῶν κληρονομιῶν διαφορῶς ἔχομεν ἀγωγὰς, δυνάμεθα τὸν φαμίλιας ἐγκισκονδαε κινήσῃ, καὶ περὶ πασῶν, καὶ μιάς. Σημειώσασιν. ὅτι ἐπὶ τῶν συναλλαγμάτων τῶν ὁμοίων κατὰ τὴν κλήσιν καὶ τὴν φωνήν, καὶ μὴ διαφορῶν, ἀρκεῖ δικαστήριον ἐν εἰς τὸ κινήσῃ τὴν πρὸςφορον ἀγωγὴν, καὶ κατὰ διαφορῶν καιρῶν συνεστησῆναι τὰ αὐτὰ συναλλαγματα. [Sch. b. II. 33]

δικαστήριον] Τοῦ Ἀωνόμου. Ἐν τῷ γ'. θεμίτι τοῦ κε'. διγ. τοῦ β'. τι. τοῦ ι'. βιβ. φησὶν, ὅτι εἰ ἐκ διαφορῶν αἰτῶν διαφορῶς ἔχομεν κληρονομίας, δυνάμεθα τὸν φαμίλιας ἐγκισκονδαε κινήσῃ καὶ περὶ πασῶν καὶ περὶ μιάς. εἰ δὲ καὶ κατὰ σὺ Τίτιον ἔχομεν κληρονομίαι καὶ εἰ δύο Σεῖον καὶ Μαεβίου, δυνατὸν μεταξὺ τῶν τριῶν τὸν φαμίλιας ἐγκισκονδαε κινήσῃ.

Ὁ^{ο)} ἀποδημήσας διὰ κοινήν ἐμπορίαν μόνος τὰς εἰς αἰτὴν γενομένης δαπάνης λογιζέται τῇ κοινότητι.

δαπάνης] Στεφάνου. Τυχόν γὰρ δέδοκῃ τινα ἐπὶ τῇ μετακομιδῇ τῶν ἐπιπέδων φορτίων· τοντέστιν ἀπαιτησῆναι τὰ γενομένα δαπάνηματα ἐπὶ τῇ ἀγοράσῃ τῶν φορτίων καὶ τὰ τῆς ὁδοῦ ἀναλώματα καὶ ἐμοῦ βιατῶζομένου, οἷον στρωμάτων καὶ ἐσθῆτος ἐμῆς· ἀπαιτῶ δὲ τὰ παρασχθέντα ἐπὶ τῇ μετακομιδῇ τῶν φορτίων.

Κυρίλλου. Τὰ εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς κοινωνίας ἐπιδημίαν δαπανηθέντα ἀπαιτῶ ὁ κοινῶς.

Ἀπάντων^{ρ)} τῶν πραγμάτων κοινωνῶς πάντα κοινοποιεῖ, καὶ τὰ περὶ^{σ)} ἀπὸ τῆς ὑβρεως ἀγωγῆς καὶ^{τ)}

tam sui loci partem, puta, semipedem invicem praeberet, verbi causa ut ibi paries lignis coniunctis aedificaretur, qui simul onera communia ferret. Pariete aedificato, alter alterum non patitur onus parieti imponere. Mela dicit, pro socio eum teneri.

Cyrilli. Si vicini medio in loco parietem extruxerint et alter alterum trabem immittere non patiatur, licet de eo pactus sit, vel si aream mediam emerint et uni area tradita sit, alter pro socio agit.

Habebam ego aedes: habebas et tu domum modico loco vacuo intercedente. Petrus dominus erat loci medii vacui. Ego cum mecum reputarem, probabile esse, Petrum in medio loco aedificaturum et lumen aedium ablaturum, tecum egi, ut aream hanc emereres communem futuram. Si emisti eam et dididiam partem mihi non praestas, pro socio mihi teneberis.

34) actioni pro socio] Recte non dixit communi dividundo. Communi enim dividundo iudicium prohibet, quominus communi parieti ab uno sociorum domus imponatur.

35) emerint] Habebam ego domum: habebas autem et tu domum modico loco vacuo intercedente. Titius dominus erat medii loci vacui. Ego cum mecum reputarem, Titium forte in medio loco aedificaturum et utrique domui lumen ablaturum, egi tecum, ut locum hunc a Titio emereres communem futurum, ut ne Titius in hoc loco postea domo extracta nostris aedibus noceat. Emisti locum; traditus tibi est: dididiam eius partem concedere mihi non vis. teneberis mihi pro socio.

Stephani. Licet enim extra secundum constitutionem, duodecim pedibus, vel, ubi maris prospectus patet, centum pedibus intercedentibus aedificare.

Ad multas societates³⁶⁾ inter easdem personas L. 52. §. 14. contractas sufficit unum pro socio iudicium³⁷⁾. D. XVII. 2.

36) Ad multas societates] Et si plures societates sint, sufficit una pro socio actio.

Contraxi tecum societatem ad emenda mancipia et aliam ad oleum emendum vendendumque et tertiam ad aliquam negotiationem. Quare libr. 42. tit. 3. cap. 25. them. 3. ubi dicitur, quod si ex diversis hereditatibus diversas actiones habeamus, posse nos familiae herciscundae agere et de omnibus et de una. Nota, in contractibus, qui appellacione et voce similes sunt et non differunt, sufficere unum iudicium ad instituendam actionem competentem, licet contractus ipsi diversis temporibus initi sint.

37) iudicium] Innominati. In them. 3. dig. 25. tit. 2. libr. 10. dicit, si ex diversis causis diversas habeamus hereditates, posse nos familiae herciscundae agere et de omnibus et de una. Sin autem et ego et tu Titii sumus heredes et duo Seii et Maevii, inter hos tres familiae herciscundae agi potest.

Qui propter communem negotiationem profectus L. 52. §. 15. est, solum impensas³⁸⁾ in eam factas imputat societati. D. eod.

38) impensas] Stephani. Forte enim dedit quaedam ad merces communes transportandas. id est, postulabo impensas factas ad emendas merces et viae sumtus et vecturae, puta stragulorum et vestis meae. peto autem, quae ad merces transportandas a me praestita sunt.

Cyrilli. Quae in iter societatis causa susceptum impensa sunt, socius petit.

Omnium bonorum³⁹⁾ socius omnia communi- L. 52. §. 16. cat⁴⁰⁾, etiam, quae iniuriarum actione et Aquilia D. eod.

1) Lego πεπηγμένων. Cod. Coisl. πεπληγμένων. κ) Ita Cod. Coisl. Quod non recte se habere videtur. Fortasse legendum δόμον vel ξύλον. λ) l. 12. §. 4. C. VIII. 10. μ) In Cod. Coisl. praecedit θεμ. γ'. ν) Fabr. ἀγορασῆναι. ο) In Cod. Coisl. praecedit κεφ. ιδ'. ρ) Syn. p. 150. ὁ πάντων. q) In Cod. Coisl. τὰ περὶ decet. ε) Id. Cod. et Syn. habet τοῦ Ἀκουόλου.

Ἀκουιλίου, εἴτε τὸ σῶμα αὐτοῦ, εἴτε τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐβλάβη.

πραγμάτων] † Σημείωσαι ἐκ τούτου, ὅτι τῇ προσηγορίᾳ τοῦ πράγματος καὶ τὰ ἔξω τῆς οὐσίας ὄντα περιέχεται· ἔξω γὰρ τῆς οὐσίας λέγεται ἡ ὕβρις, ὅτι καὶ ἡ οὐσία οὐ μειοῦται καὶ μετ' ἐνιαυτὸν φθείρεται προκατάρξεως οὐ γενομένης· καὶ εἰς κληρονομοῦς καὶ κατὰ κληρονομίαν οὐ διαβιβάνει, ὡς βιβ. ξ. tit. ι. κερ. α'. [Sch. c. II. 33.]

πάντα κοινοποιεῖ] Ἐὰν συστήσωμαι πρὸς σέ τουτόρονον βοπόρονον κοινωνίαν, ὁ Νεράτιος φησιν, τὰ ὀθενδρίποτε προσγινομένα χροῖται γενέσθαι κοινὰ. δύο εἶν κινήσας τὴν ἰνουριόρονον ἢ τὸν Ἀκουιλίου λαβὼν τι ἀπὸ τῆς γενομένης περὶ ὕβρεως ἢ βλάβης τοῦ σώματος τοῦ ἐμοῦ ἢ τῶν ἐμῶν ὑπεξουσίαν, ὀφείλω ταῦτα συνεισφέρειν. εἰ δὲ ἔχω τι ἀπὸ ἱεροσυλλίας ἢ τυμβωρυχίας ἢ τι τῶν ἀθεμιτῶν, ταῦτα συνεισφέρειν οὐκ ἀναγκάζομαι. ἀμέλει καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου τοιοῦτον ζητεῖται παρὰ τοῖς παλαιοῖς. τουτόρονον βοπόρονον καὶ πρὸς σέ συστήσμενος κοινωνίαν, ἐναχθεῖς τῇ ἰνουριόρονον φανερόν δοῦναι κατεδικάσθην χρυσίον. ζητούμεν, εἰ ἐκ τῆς κοινωνίας ταῦτα λαβὴν ὀφείλω. Καὶ Ἀττικίνος, Σαβίνος, Κάσιος φησιν, εἰ μὲν ἀδικῶ περιπεσὼν δικαστῇ κατεδικάσθην, ληρωμὴν τὸ χρυσίον, εἰ δὲ ὡς ἀληθεῖα ὕβρεως, ἐγὼ μόνος ἐπιγνώσομαι τουτότω δὲ παραπλήσιον Ἀλφίνος s) ἀποκρίνασθαι λέγει τὸν Σέρβιον. Δύο τινὲς γεγόνασιν τουτόρονον βοπόρονον κοινωνοί. θάτερος αὐτῶν κληθεῖς ἐπὶ δικαστήριον οὐ παρεγένετο καὶ κατεδικάσθην· ἄλλος ὑφέξει τὴν ζημίαν. εἰ δὲ παραγενόμενος ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἀδικῶς ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ κατεδικάσθην, ὡς ἐλ τυχεροῦ τινος συμβάντος μεθέξει τῆς κοινωνίας ὁ κοινωνός.

Κυρίλλου. Ὁ τουτόρονον βοπόρονον κοινωνός, καὶ εἴ τι ἐκ τῆς ἰνουριόρονον ἢ ἐκ τῆς Ἀκουιλίου λάβη, κινήσας ὑπὲρ αὐτοῦ ἢ τοῦ υἱοῦ, συνεισφέρει· τὰ δὲ ἀπὸ κεκαλυμμένων αἰτιῶν οὐ συνεισφέρει. εἰ δὲ αὐτὸς ζημιωθῇ ὡς ὕβρεως καὶ μὴ ἐλθὼν εἰς τὸ δικαστήριον, εἰ μὲν περ ἰνουριόρονον ἰουδικῆς v), τουτό ἐκ τῶν κοινῶν δίδεται, εἰ δὲ μὴ, τουναντίον.

Γρηγορίου. Σημείωσαι, ὅτι τῇ προσηγορίᾳ τοῦ πράγματος καὶ τὰ ἔξω τῆς οὐσίας ὄντα περιέχεται. ἔξω γὰρ τῆς οὐσίας λέγεται ἡ ὕβρις, ὅτι ἡ οὐσία οὐκ ἐξημιώται καὶ μετὰ ἐνιαυτὸν φθείρεται προκατάρξεως μὴ γενομένης καὶ εἰς κληρονομόν καὶ κατὰ κληρονομίαν οὐ διαβιβάνει u).

I. 52. Ὁυ v) κοινοποιεῖ δὲ τὰ ἐξ ἀπηγορευμένων αἰτιῶν.
§ 17. 18. εἰ δὲ καταδικασθῇ τῇ περὶ ὕβρεως ἀγωγῇ, ἢ ὡς μὴ
D. XVII. 2. παραστὰς τῷ δικαστῇ, εἰ μὲν ἀδικῶς κατεδικάσθην, ἐκ τοῦ κοινῶν δίδεται· εἰ δὲ δικαίως, μόνος ζημιούται.

ἀπηγορευμένων αἰτιῶν] † Ἱεροσυλλίας τυγόν καὶ τυμβωρυχίας καὶ τῶν ἄλλων ἀθεμιτῶν. [Sch. d. II. 33.]

τῇ περὶ ὕβρεως ἀγωγῇ] Καὶ μάθε, ὅτι καὶ ποινάλλια ἢ τουτό ἐστὶν ἀγωγή.

Στεφάνου. Θέξ γὰρ, ὅτι εἰδὼς μηδὲν ἐποφειλέσθαι παρὰ Τίτιον τινός, εἰς νομῆν ἐπέμφθην τῶν ἐκείνου πραγμάτων καὶ ἐντεῦθεν τι εἰσηγάγον τῇ κοινωνίᾳ. ἐναγομένου ἐμοῦ οὖν τῇ ἰνουριόρονον, ἐκ τοῦ κοινῶν δίδεται τὰ τῆς καταδίκης, ἐν ᾧ δηλοῦται εἰδῶν τῶν κοινωνῶν τὸ ἐντεῦθεν κέρδος συνηγάγον.

Τοῦ αὐτοῦ. Σημείωσαι, ὅτι ἀδιαστίκτως δίδωσι τὴν πρὸ σοῦκο τῶν κοινῶν περ ἰνουριόρονον w) ἰουδικῶν ἕως καταδικασθέντι καὶ οὐκ ἐγκαλεῖ αὐτῷ, διότι μὴ ἐξεκαλέσατο. προσσχέξ δὲ, ὅτι τουτόρονον βοπόρονον αὐτὸν θεματίζει κοινωνόν. καὶ μάλα οὖν δικαίως ἐνταῦθα ἐκ τοῦ κοινῶν δίδεται ἢ ζημία. τοῖς γὰρ κοινωνοῖς πᾶσι τὰ ἐκ τῆς τύχης ἐπισυμβαίνοντα ἐκινδυνεύεται, οἷον ἐξ ἐμπρησμοῦ, ἢ ληστῶν καὶ τῶν ὁμοίων. τυχερόν δὲ καὶ τὸ ἀδικόν καὶ τυφλόν ἢ καὶ ληστοικόν. θεμάτισον καὶ ἐκλυσθῆναι τὸν κοινωνόν ἐπὶ ἰδίᾳ δίκῃ ἐξ αἰτίας πρὸ τῆς κοινωνίας συστάσεως. οὐκ εὐθές δὲ, εἰ μετὰ τὴν κοινωνίαν, εἰ θεματισθῇ, συστήται τὴν δίκην.

μόνος ζημιούται] Αὐτὶ ἀμαρτήματα ἐργάσατο· τὰ δὲ ἀμαρτήματα τῇ κεφαλῇ ἔπονται. δόλον γὰρ ποιεῖ, φησὶν

s) Ha Cod. Coisl. In Dig. est Aufidius. t) Sic lego. Cod. Coisl. περὶ ἰνουριόρονον ἰουδικῆς. u) Cod. Coisl. δῆραμα. Quod manifesto falsum. v) Hoc legitur totidem verbis in Syn. p. 150. w) Sic lego. Cod. Coisl. περὶ ἰνουριόρονον.

consecutus est, sive corpus eius vel filii eius laesum sit.

39) bonorum] Nota ex eo, bonorum appellatione etiam quae extra patrimonium sunt, contineri: nam extra patrimonium dicitur esse iniuria, quia et patrimonium non minuitur et post annum extinguitur lite non contestata: et ad heredes et in heredes non transit, ut lib. 60. tit. 11. cap. 1.

40) omnia communicat] Si contraxi tecum societatem omnium bonorum, Neratius dicit, quaecunque et undecunque acquisita fuerint, communia esse debere. Quapropter si iniuriarum actione vel Aquilia expertus aliquid consecutus sum propter iniuriam vel laesionem corporis vel mei ipsius vel eorum, qui in potestate mea sunt, haec inferre debeo. Sin autem sacrilegio vel violatione sepulcri aliquid consecutus sum, vel prohibitum aliquid, haec inferre non cogor. Certo etiam ex contrario hoc apud veteres quaeritur. Societate omnium bonorum tecum contracta iniuriarum actione conventus certam pecuniam dare damnatus sum. quaerimus, num ex societate haec consequi debeam. Et Atilicinus, Sabinus, Cassius aiunt, si quidem in iniustum incidere iudicem et condemnatus sim, consecuturam me pecuniam; sin autem, quia revera iniuriam commisi, me solum damnum agnitarum. Huic autem simile quid Alfenus respondisse Servium dicit. Duo omnium bonorum socii erant. Alter eorum in iudicium vocatus non aderat et condemnatus est: ipse damnum sustinebat. Sin autem in iudicio adfuit et iniuria a iudice condemnatus est, quasi damnum fortuitum contigerit, socius eius particeps erit.

Cyrelli. Socius omnium bonorum etiam, si quid iniuriarum vel Aquiliae actione consecutus sit, vel propter se vel propter filium ea expertus, id confert: quae autem ex prohibitis causis, non confert. si ipse damnum passus sit, quia iniuriam commisit et in iudicium non venit, si quidem iniuria iudicis, hoc ex communi datur, sin minus, non datur.

Gregorii. Nota, bonorum appellatione etiam, quae extra patrimonium sunt, contineri. Nam extra patrimonium dicitur esse iniuria, quia patrimonium minutum non est et post annum extinguitur lite non contestata et in heredem et ad heredes non transit.

Non autem communicat ex prohibitis causis 41) acquisita. Sin autem iniuriarum actione 42) damnatus sit vel quia apud iudicem non adfuit, si quidem iniuste damnatus est, ex communi datur; sin autem iuste, solus damnus sentit 43).

41) ex prohibitis causis] Puta ex sacrilegio et sepulcrorum violatione et aliis prohibitis.

42) iniuriarum actione] Et discite, etiam hanc actionem poenalem esse.

Stephani. Fac enim, me scientem, nihil a Titio quodam debere, in possessionem rerum illius missum inde aliquid societati intulisse. Si iniuriarum mecum actum sit, ex communi praestantur ea, ad quae damnatus sum, si quidem scientibus sociis lucrum inde perceptum intuli.

Eiusdem. Nota, indistincte dare Iureconsultum socio actionem pro socio, iniuria iudicis fortasse damnato, et non accusare illum, quod non appellaverit. Animadvertite autem, eum totorum bonorum societatem ponere. Et valde iuste igitur hic ex communi poena datur. Sociorum enim omnium periculo sunt, quae casu accidunt, veluti incendio, vel per latrones vel similibus factis. Casuale autem etiam est quod iniustum et coecum et rapax est. Fac etiam, socum ad litem ex causa ante societatem initam tractum fuisse. Neque ineptum est, si ponatur, litem post societatem contractam esse ortam.

43) solus damnus sentit] Quia delicta commisit: maleficia autem caput sequuntur. Nam dolum facit,

τὸ ρ^β. κεφ. τοῦ γ'. τιτ. τοῦ β'. βιβλ. ὁ τῶ ἄρχοντι μὴ πειθαρχῶν· καὶ ἀπειτούμενος ὁ ἀπειθήσας οὐ δοκεῖ ζημιούσθαι. ἄλλως τε ἐπὶ τῶν ἁμαρτημάτων κοινωνίας οὐ συνιστάμενης· πῶς κοινωνὸς κληθῆναι ἐπὶ τῶ ἁμαρτήματι ὁ συκοινωνός; οἱ γὰρ κοινωνοὶ ἐν οἷς δικαίως καὶ νομίμως ἔχουσι, κοινωνοῦσι.

να'. x) Ἄπειρο γ) δὲ ἀπὸ κλοπῆς ἢ ἕτερον πλημμελήματος σχῆ, οὐ χρὴ κοινοποιεῖσθαι· αἰσχρὰ γὰρ ἔστιν ἡ z) τῶν ἁμαρτημάτων κοινωνία· εἰ δὲ συνεισεγγῆ αὐτό a), κοινοποιεῖται.

ἀπὸ κλοπῆς] Τὸ ἀπὸ κλοπῆς ἢ ἄλλο τι πῶς κακοῦργήματος κτηθῆναι εἰς τὴν κοινωνίαν οὐ συνεισφέρειν δοκεῖ. τῶν γὰρ ἁμαρτημάτων αἰσχρὰ τις καὶ καταράτος ἔστιν κοινωνία. εἰ δὲ ἐφθασέ τι ἐκ τῆς τοιαύτης αἰτίας προσγεγόμενον συνεισεγγῆσθαι, μέχρι οὐκ ἀπαιτεῖ τοῦτο ὁ δεσπότης, δοκεῖ ὡς περὶ κοινὸν γίνεσθαι κέρδος· τότε γὰρ λήσεται τοῦτο ὁ συνεισεγγῆσθαι, ἐπειδὴν προφασίαι αὐτοῦ κατεδικασθῆ. καὶ οἱ μὲν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ κλέψας παρέχων ἐκ τῆς κοινωνίας λαμβάνει, σπνομολογῆτο. ζητοῦμεν δὲ, εἰ καὶ τὴν ποιῶν ἐκ τῶν κοινῶν λαμβάνει πραγμάτων. καὶ εἰ μὲν ἀγνοοῦντος τοῦ κοινοῦ τὴν αἰτίαν τῆς πηρώσεως εἰς τὴν κοινωνίαν εἰσπρήσθη τὸ πρᾶγμα, οὐ ζημιούται ὁ κοινοῦ τῶ κεκλοφῶτι· εἰ δὲ ἠπίστατο, ὡς κλοπιμαῖον ἔστι τὸ πρᾶγμα, μέρος ἐπιγινώσκειται τῆς ποιῆς· δικαίον γὰρ, αὐτὸν μετεχειν τῆς ζημίας, ὡς περὶ ἠβουλήθη κοινωνῶν καὶ τοῦ κέρδους. οὐ διαφέρουν δὲ, πότερον συνευτώσεως ἢ λυθείσεως τῆς κοινωνίας δέδωκε τι προφασίαι τῆς κλοπῆς. Τα δὲ αὐτὰ κρατεῖται ἐπὶ πᾶσῶν τῶν ἐξ ἁμαρτημάτων ἐγερομένων ἀγωγῶν, οἷον ἰνουριόρουμ, βοπόρουμ ἠαπτόρουμ, σέββι κοροῦσπι καὶ τῶν ὁμοίων, καὶ ἐπὶ πᾶσῶν χρηματικῶν τιμωριῶν, αἵτινες ἀπὸ τῶν πουβλικῶν ἀναφέρονται δικαστηρίων, οἷον τοῦ Ἰουλίου δὲ βί περιβίου, ὅς εἰς τὸ τρίτον δημεύει τὸν ἀπατησάντα δι' ἑαυτοῦ τὸν οἰκίον δεβίτορα. οὐ δεῖ δὲ αἰσπῆσαι τὸ τῶ Πομπωνίῳ δοκοῦν· λέγει γὰρ ἀληθῆ τότε εἶναι τὰ εἰρημένα b) τὴν ἀρχὴν ἢ κοινωνία συνῆσθαι, οἷον ἐπὶ ἐμπορίᾳ ἢ τουτόρουμ βοπόρουμ· εἰ δὲ c) ἐνεκα τῶν ἐξ ἁμαρτημάτων συμβαινόντων συνῆσθαι ἢ κοινωνία, οἷον ὡς τε ἡμῶν ἐπὶ τοῖς ἀπὸ κλοπῆς ἢ ἱεροσυλίας ἢ ἀσπαργῆς ἢ τυμβωρυχίας εἶναι κοινωνοὺς, ὁμολογημένον, ἀχρηστον εἶναι τὴν κοινωνίαν. γενικῶς γὰρ εἰδέναι χρὴ ὡς αἰσχρῶν πραγμάτων οὐ συνῆσθη κοινωνία.

Κυρίλλου. Ἐπὶ τῶ ἀπὸ δελίκτου κτήσεται, τοῦτο οὐ συνεισφέρει. εἰ δὲ ἐκὼν συνεισεγγῆ, γίνεται κοινὸν καὶ οὐκ ἀλαμβάνει αὐτό, πρὶν καταδικασθῆ· καὶ εἰ μὲν ἠγγόει ὁ κοινωνός, αὐτὸ μόνον ἀναδίδωσι, εἰ δὲ ἴδει, πᾶσα ἡ ζημία ἐκ τοῦ κοινού διδοται, εἴτε συνισταμένης τῆς κοινωνίας κινήθη ἢ φρούσι, εἴτε καὶ ὕστερον. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ παντός δελίκτου. εἰ δὲ μὴ ἦσαν ἀπὸ ἑτέρων οἱ ἐπὶ ἑτέροις κοινωνοί, εἰ μὴ ἐπὶ τοῖς ἐκ τῆς κλοπῆς, οὐ συνίσταται ἡ κοινωνία.

Τοῦ Ἀωνάμου. Ἐπὶ δὲ ἁμαρτήματι καὶ ἀσέμοις πράγμασιν οὐ συνίσταται κοινωνία.

πλημμελήματος] Στεφάνου. Σημείωσαι, ὅτι ὁ κλέπτης κατὰ κλέπτου οὐ δύναται ἔχειν ἀγωγὴν ἐπὶ τοῖς ἀπὸ κλοπῆς κερδανθέναι. καὶ ἐπὶ πᾶσαις αἰσχραῖς νόσον αἰτίας, καθόλου γὰρ οἱ δόλον ποιήσαντες οὐ δύναται κατ' ἀλλήλων ἔχειν ἀγωγὴν.

συνεισεγγῆ] Τοῦ αὐτοῦ. Σημείωσαι, ὅτι τὰ ἀπὸ αἰσχρῶν αἰτίων κερδανθέντα οὐκ ἀναγκάζεται συνεισφέρειν ὁ κοινωνός· ἀπαξ δὲ αὐτὰ συνεισεγγῆσθαι κοινὰ ποιεῖ.

† Θεμάσιον, ἀδικῶς αὐτὸν κρατεῖν πρᾶγμα καὶ συνεισαγαγεῖν τοῦτο τῆ κοινωνία· ὁ γὰρ ἀδικῶς κρατῶν τι πρᾶγμα, ὑποκειται τῆ περι ὕβρεως ἀγωγῆ, ὡς βιβ. ξ'. τιτ. κ'. κεφ. ιε'. οὐ ἡ ἀρχῆ, ὁ πρᾶγμα τινος ἀδικῶς κρατῶν. [Sch. e. II. 33.]

να'. Πομπ. e) Καὶ οὐκ ἀναλαμβάνει αὐτό, εἰ μὴ καταδικασθῆ.

οὐκ ἀναλαμβάνει] Ἀνάγνωθι τὸ ἐφεξῆς διγ. εἰς τοῦ νη'. εἰ μὴ ἐναχθεῖς ὑπὸ τοῦ κλοπιμαίου καταδικασθῆ, δοῦναι αὐτό.

x) Fabr. v. Cod. Coisl. vδ'. In Syn. legitur p. 150. γ) Syn. ὅπερ. z) In Cod. Coisl. ἡ deest. Habet Fabr. et Syn. α) Syn. αὐτῶ. β) In Cod. Coisl. pars huius lineae vacua deprehenditur. Ita fortasse lacuna supplenda est: ὅτε ἐπὶ θεμῶν πρᾶγματι. si honestae rei. c) εἴτα. Ita Cod. Coisl. legerem εἰ δέ. d) Cod. Coisl. εἰ τὰ. Legerem εἰ τι. e) Fabr. τα'. Cod. Coisl. νε'. Πομπ. Legitur cap. 52. in Syn. p. 150.

ait cap. 199. tit. 3. libri 2. qui magistratui non obtemperat: et si, qui non paret, convenitur, non videtur damnum sentire. Maxime si societas ad delicta contracta non sit. Quomodo socius in delicto socius vocabitur? nam socii in his solum, quae iuste ac legitime habent, socii sunt.

LI. Quae autem ex furto ¹⁾ vel alio maleficio ²⁾ L. 53. quaesierit, non debet communicare: turpis enim est D. XVII. 2. delictorum societas: sed si id contulerit ³⁾, communicatur.

1) ex furto] Quod ex furto vel alio quodam delicto socius acquisivit, in societatem non conferre videtur: delictorum enim turpis et execrabilis societas est. Si quis autem, quod ex eiusmodi causa acquisivit, conferre occupavit, quamdiu id dominus non petierit, quasi commune lucrum fieri videtur. Tunc enim, qui hoc intulit, id recipiet, quum nomine eius damnatus sit. Et furem qui rem ipsam intulit, illam ex societate desumere, in confesso est. Quaerimus autem, num etiam poenam ex communi accipiat. Et si quidem socio causam acquisitionis ignorante res societati illata fuerit, socius propter furem damnum non sentit: sin autem novit, rem esse furtivam, partem poenae agnoscit. aequum enim est, eum damnum participare, sicut et lucrum participare voluit. Nec vero interest aliquid, utrum durante an soluta societate aliquid furti nomine intulerit. Eadem valent in omnibus actionibus ex delictis oriundis, veluti iniuriarum, bonorum raptorum, servi corrupti et similibus et in omnibus poenis pecuniariis, quae ex publicis iudiciis nascuntur, veluti ex lege Iulia de vi privata, quae tertiam bonorum partem publicat eius, qui per se ipsum adversus debitorem suum ius suum persecutus est. Nec vero silentio praetermittendum est, quod Pomponio videtur. Tunc enim dicit vera esse, quae dicta sint ab initio societas contracta sit, veluti negotiationis vel omnium bonorum: sin autem propter ea, quae delictis accidunt, inita sit societas, veluti, si convenerit inter nos, ut eorum, quae furto vel sacrilegio vel rapina vel sepulcri violatione quaererentur, socii essemus, inutilem esse societatem: omnino enim scire debemus, illicitarum rerum societatem non consistere.

Cyrilli. Si quid delicto quaesierit, hoc non confert: sin autem sua sponte contulerit, communicatur neque id prius recipit, quam damnatus sit. Et si quidem socius ignoravit, hoc solum reddit; sin autem scivit, omne damnum ex communi sarcitur, sive durante societate furti actum sit, sive postea. Idem valet in omni delicto. Sin autem socii aliarum rerum socii non erant, quam rerum ex furto quaesitarum, non consistit societas.

Innominati. Delictorum et rerum illicitarum societas non consistit.

2) maleficio] Stephani. Nota, furem adversus furem non posse habere actionem propter res furto quaesitas: et id de omnibus turpibus causis intellige: omnino enim, qui dolum fecerunt, non possunt in vicem habere actionem.

3) contulerit] Eiusdem. Nota, socium id, quod ex turpibus causis acquisiverit, non cogi conferre: sin autem semel id contulerit, id commune facere.

Fac, iniuste eum rem possidere et inferre eam societati: nam qui iniuste rem aliquam possidet, actioni iniuriarum obnoxius est, ut libro 60. tit. 21. cap. 15. cuius initium, qui rem alicuius iniuste possidet.

LII. Et non recipit ¹⁾ hoc, nisi damnatus sit. L. 54. D. eod.

1) non recipit] Lege sequens digestum usque ad 58. nisi propter rem furto subreptam conventus damnatus sit, ut reddat eam.

L. 55. γ'. f) Ζητείται δέ, εἰ καὶ τὴν ποινὴν ἐκ τῶν κοι-
D. X. 11. 2. νῶν λαμβάνει· τότε g) γὰρ, εἰ μὲν ἀγνοῦντος τοῦ
κοινωνοῦ εἰσέγαγεν αὐτὸ τῇ κοινότητι, μόνον αὐτὸ
λαμβάνει· εἰ δὲ γινώσκοντος, καὶ τὴν ποινὴν λαμ-
βάνει· ὁ γὰρ κοινοποιήσας τὸ κέρδος καὶ τὰς h) ζημίας
κοινωνεῖ.

L. 56. νδ'. Παῦλ. i) Κἂν μετὰ τὴν λύσιν τῆς κοινωνίας
D. eod. παράσχη ὁ κλέψας. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ πάντων τῶν
ἀσχρῶν, οἷον βιαιάς k) ἀρπαγῆς, δούλου ὑποφθορᾶς,
ἔβρωσος καὶ τῶν ὁμοίων, καὶ τῶν ἐπὶ χρήμασι τὴν
δίκτην ἐχόντων δημοσίων ἐγκλημάτων.

L. 57. νε'. l) Τοῦτο δέ, ἥνικα ἐπὶ θεμιτῷ πράγματι συνε-
D. eod. στη ἡ κοινωνία ἐπὶ m) γὰρ ἀμαρτήμασιν ἢ ἀσεβείοις
πράγμασιν οὐ συνίσταται κοινωνία.

λαμβάνει] Στεφάνου. Μὴ ἐκπιπῶσθε σοὶ τὸ εἰρημένον,
ὅτι ἐνθάδε δύο τινὲς ἢ καὶ πλείονες δόλον ἐποίησαν, οὐ δυνάσται
τινα κατ' ἀλλήλων ἔχειν ἀγωγήν· ἐνταῦθα γὰρ οὐκ ἐξ ἀρχῆς
τὸν δόλον ἐποίησεν ὁ κοινωνός, οὔτε κατ' ὑπόθεσιν ἢ βούλησιν
αὐτοῦ τὴν κλοπὴν ὁ κοινωνός ἐργάσατο, ἀλλὰ κατ' ἑαυτὸν
ἀποκινήσας καὶ γνώμῃ οἰκείᾳ κλέψας τὰ ἐκ τῆς κλοπῆς εἰδότες
τοῦ κοινωνοῦ ἴρεγκε· καὶ διὰ τοῦτο ὡς ἐν εἰδοῦ κερδοῦσας ἐκ
τῆς τοιαύτης αἰτίας ὁ κοινωνός ἀναγκάζεται καὶ τὴν προσφάσει
τῆς κλοπῆς ἐπενεχθεῖσαν τῷ κοινωνῷ ζημίαν τε καὶ ποινὴν
ἐπιγρῶναι κατὰ ἀναλογίαν. ὥστε, ἐπειδὴ καὶ τὴν ἀρχὴν οὐκ
ἐβουλεύσατο κοινῶς καὶ τῆς κλοπῆς γενομένης ἐκέδησεν, ὁ
κοινωνός ἐνάγεται παρὰ τοῦ κοινωνοῦ καὶ ἀναγκάζεται αὐτῷ
τὴν ἀναλογίαν τῆς διὰ τὴν ποινὴν ἐπιγρῶναι ποινῆς. Ὁ τὴν
ἀφέλειαν ἔχων τοῦ πράγματος καὶ τὴν βλάβην αὐτοῦ ἐπιγ-
ρῶσκει. ἐν γὰρ τοῖς ἀμαρτήμασι τῆς πράξεως ἡ ἀποδοχὴ
σκοπεῖται. ἀλλὰ καὶ τὸ ὑποδέξασθαι n) τὰ ἀρπαγῆντα ἐν εἰδη-
σει, ὁμοίον ἐστὶ τῇ ἀρπάζει.

τὸ αὐτὸ] Τὰ αὐτὰ κρατεῖται καὶ ἐπὶ πασῶν τῶν ἐξ ἀμαρ-
τημάτων ἐγειρομένων ἀγωγῶν, οἷον ἰδιομορφίαν, βί βουροῦ
ὑπέρου, σέβει κοροῦντι καὶ τῶν ὁμοίων, καὶ ἐπὶ πασῶν
χρηματικῶν τιμωσιῶν, αἵτινες ἀπὸ πονηρῶν ἀναφύονται δικαιο-
σύνην, οἷον τοῦ Τουλίου δὲ βί πριβίτου, ὅς ἐστι τὸ τρίτον
δημῆει τὸν ἀπαιτήσαντα δι' ἑαυτοῦ τὸν οἰκείον δεβίτωρα. οὐ
δεῖ δὲ σιωπεῖσαι οὐδὲ τὸ Πομπωνίου δοκοῦν. λέγει γὰρ, ἀληθῆ
τότε εἶναι τὰ εἰρημένα, ἐν ᾗ τὴν ἀρχὴν ἢ κοινωνίαν συνέστη
οἷον ἐπὶ ἐμπορίᾳ ἢ τουτοῦρου βουροῦ καὶ τὸ ἐξῆς, ὡς
μεμάθηκας.

ἔβρωσος] Θεμάτισον, αὐτὸν ἀδίκως κατέχευε πρᾶγμα καὶ
συνεῖται γινῆναι τὸ τοῦ κοινωνοῦ. ὁ γὰρ ἀδίκως κρατῶν τινος
πρᾶγμα ὑποκείται τῇ περὶ ἔβρωσος.

Στεφάνου. Θέξ γὰρ, ὅτι εἰδώς, μηδὲν ἐποφείλεισθαι παρὰ
Τιτίου τινός, εἰς νομὴν ἐπέμφθη τῶν ἐκείνου πραγμάτων καὶ
ἐντέθενται . . . εἰσέγαγε τῇ κοινωνίᾳ. ἐναγομένος οὖν τῇ
ἰδιομορφίᾳ ἐκ τοῦ κοινου δίδωσι τὰ τῆς δίκτης, ἐν ᾗ δηλονότι
εἰδότες τῶν κοινωνῶν τὸ ἐντέθεν κέρδος συνεῖτα γινῆναι. ἀλλ'
οὐδὲ μωδῶς συνίσταται ἐπὶ ἀσχερῶν πράγματι· ἀλλ' οὐδὲ
ἐταιρία ἢ γον σύστημα παρῶνον συνίσταται. ἀλλὰ ταῖς θεμι-
ταῖς συμφωνίαις θεμιτὰ συμφωνεῖν ἐξέστιν.

δημοσίων ἐγκλημάτων] † Οἷον τῆς ἰδιωτικῆς βίας,
ὡς βιβ. ξ'. πτ. ιη'. κρ. ιβ'. καὶ πτ. κγ'. κρ. θ'. ἀφ' οὗ
μάθε, ὅτι οὐ πάντα τὰ δημοσία ἐγκλήματα χωρὶς χρηματικῆς
θεωροῦνται ἀπαιτήσεως, ἀλλὰ τινα καὶ χρηματικά. [Sch. f. II. 33.]

τοῦτο δέ] † Τοῦτο δὲ τότε κρατεῖν Πομπωνίος λέγει,
ὅτι ἐν ἀρχῇ συνέστη κοινωνία ἐπὶ ἐμπορίᾳ· εἰ γὰρ ἔνεκα τῶν
ἐξ ἀμαρτημάτων συμβαινόντων κερδῶν συνέστη ἡ κοινωνία,
ἀσχερῶς ἐστίν. [Sch. g. II. 34.]

L. 58. pr. ς'. o) Σὺ τρεῖς ἵππους ἔχοντος κάμοῦ ἕνα, κοινο-
D. eod. νίαν συνεσισημέθα, ἐφ' ᾧ γενέσθαι τέταρτον καὶ
πρᾶθῆναι καὶ λαβεῖν με τὸ τέταρτον. ἐὰν πρὸ τῆς
πράσεως ἀποθάνῃ ὁ ἵππος μου, οὐ μένει ἡ κοινωνία
οὔτε λαμβάνω μέρος ἐκ τῆς τιμῆς τῶν ἄλλων ἵππων·

f) Fabr. νβ'. In Cod. Coisl. deest signum numeri. g) Ante τότε in Cod. Coisl. praecedit ς'. Ollk. Syn. p. 150. inde a τότε γὰρ usque ad ποινὴν λαμβάνει cap. 53. exhibet. h) In Cod. Coisl. τῆς. i) Fabr. κγ'. Cod. Coisl. κγ'. Παῦλ. k) Cod. Coisl. βίας, male. l) Fabr. νδ'. Cod. Coisl. θεμ. β'. m) verba ἐπὶ — κοινωνία in Cod. Coisl. desunt. n) Cod. Coisl. ὑποδέξασθαι. Lege ὑποδέξασθαι. o) Fabr. νε'. In Cod. Coisl. deest signum numeri.

LIII. Quaeritur autem, num et poenam ex com-
muni accipiat: tunc enim, quum ignorante socio
delicto quaesitum societati intulit, illud solum recipit:
sin autem sciente socio, etiam poenam accipit 1):
nam qui lucrum participavit, etiam damnum participat.

LIV. Paul. Licet post dissolutam societatem fur id
praestiterit. Idem valet 2) in omnibus turpibus actio-
nibus, veluti vi bonorum raptorum, servi corrupti,
iniuriarum 3) et similibus: et in publicis criminibus 4),
quorum poena pecuniaria est.

LV. Hoc autem obtinet 5), si ad licitam rem
societas contracta est: delictorum enim et rerum in-
honestarum societas non consistit.

1) accipit] Stephani. Ne contrarium tibi videatur, quod dicitur, si duo vel plures dolum commiserint, non posse eos invicem agere. Hic enim non ab initio dolum socius commisit, neque ex consilio vel voluntate eius socius furtum perpetravit, sed pro semet ipso rem amovit et sua voluntate subripuit et rem furtivam sciente socio contulit: et propterea, quia sciens ex tali causa lucrifecit, socius damnus furti nomine socio illatum et poenam pro rata agnoscere cogitur. Ita ergo, quia ab initio consilium non communicavit et furto commisso lucrum fecit, socius a socio convenitur et cogitur pro rata poenam agnoscere. Qui commodum rei habet, etiam damnum eius agnoscit: nam in delictis facti receptio spectatur. Sed etiam si res rapina ablata sciens quis recipiat, hoc simile est rapinae.

2) Idem valet] Eadem valeant etiam in omnibus actionibus ex delictis oriundis, veluti iniuriarum, vi bonorum raptorum, servi corrupti et similibus et in omnibus poenis pecuniariis, quae ex publicis iudiciis oriuntur, veluti ex lege Julia de vi privata, quae tertiam bonorum partem publicat eius, qui per se ipsum sine iudice adversus debitorem suum ius suum persequitur. Neque silendum est de eo, quod Pomponio videtur. Dicit enim, quae dicta sint, vera tunc esse, quum ab initio societas contracta sit, veluti negotiationis vel omnium bonorum et caetera, ut didicisti.

3) iniuriarum] Fac eum iniuste rem possidere et eam intulisse societati. Nam qui iniuste rem alicuius possidet, iniuriarum actioni obnoxius est.

Stephani. Fac enim, eum scientem, nihil a Titio quodam sibi deberi, in possessionem rerum eius missum exinde quaedam . . . societati intulisse: iniuriarum actione conventus iudicatum ex communi dat, siquidem sociis scientibus lucrum inde quaesitum contulerit. Sed neque mandatam turpis rei contrahitur: neque coniunctio vel collegium illicitum consistit: sed licitis conventionibus licita pacisci licet.

4) publicis criminibus] Veluti vis privatae, ut libro 60. tit. 18. cap. 12. et tit. 23. cap. 9. ex quo discet, non omnia publica crimina sine poena pecuniaria spectari, sed nonnulla etiam pecunia plecti.

5) hoc autem obtinet] Hoc autem tunc obtinere Pomponius dicit, quum ab initio societas negotiationis causa contracta sit: nam si propter lucra delictis quaerenda societas inita fuerit, invalida est.

LVI. Cum tu tres equos haberes 1) et ego unum, societatem 2) inivimus, ut quadriga fieret et venderetur et ego quartam partem acciperem. Si ante venditionem equus meus mortuus sit, societas non manet, neque partem ex pretio equorum tuorum accipio: neque